HRVATSKA PČELA

130 GODINA

godište 130.
Zagreb, 2011.
ISSN 1330-3635
5

Zbrinjavanje rojeva

Razrojavanje - formiranje novih pčelinjih zajednica

Košnica vrškara ili pletara

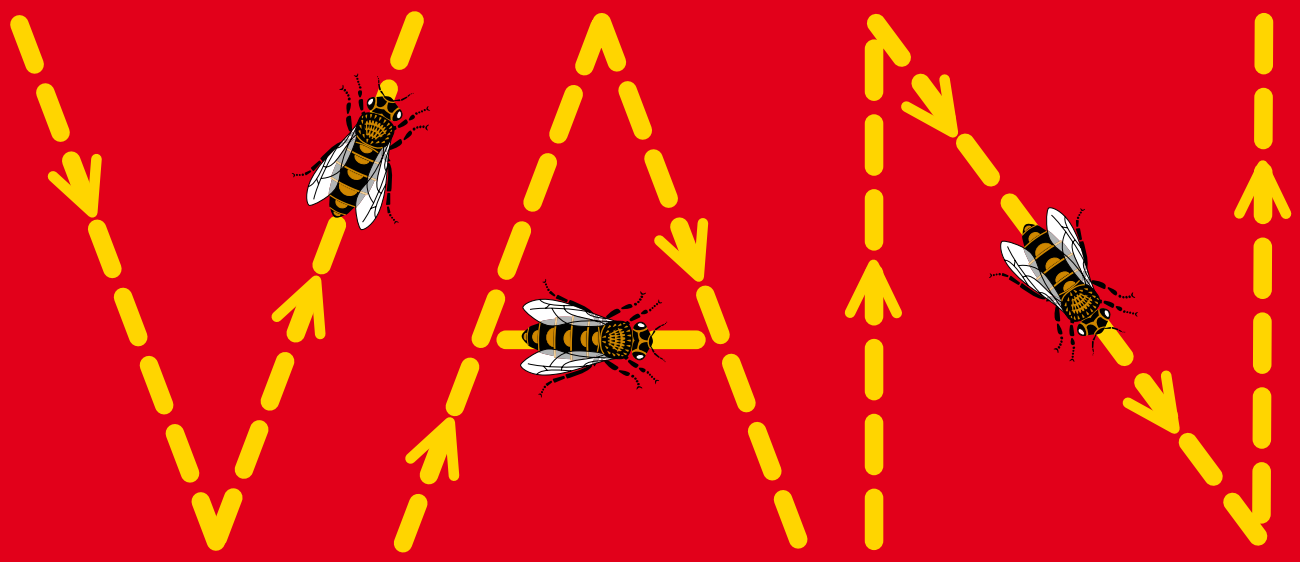

Bayvarol®, u proljeće prvo test, potom terapija.

Prije tretiranja, potrebno je provesti dijagnostički postupak kako bi se odredio razmjer infestacije pčelinjeg legla grinjom Varroa destructor. Ovisno o razmjeru infestacije varoozom potrebno je tretiranje kolonija Bayvarol®-om u trajanju 4 do 6 tjedana sa 4 trake po košnici. Bayvarol® je učinkovit protiv varooze, ali istovremeno potpuno bezopasan za pčele.

Bayvarol® trake

Za suzbijanje varooze.

Sastav - Flumetrin 3.6 mg, PVC traka do 6.61 g, 4.23 mg 85% flumetrina = 3.6 mg 100% flumetrina. **Indikacije** - Dijagnoza i liječenje varooze pčela. **Kontraindikacije** - Lijek se ne smije primjenjivati u vrijeme unosa nektara u košnicu. Bayvarol® vrpcu ne smije se primjenjivati istovremeno s drugim lijekovima za suzbijanje nozemoze ili varooze. **Napomene i mjere opreza** - U osjetljivih osoba flumetrin može uzrokovati alergijske reakcije na koži, zato u radu s pripravkom Bayvarol® treba upotrebljavati zaštitne rukavice. U slučaju dodira s trakama ruke treba temeljito oprati vodom i sapunom. Pri rukovanju vrpcama zabranjeno je jesti, piti i pušiti, a pripravak se ne smije pohraniti na mjestima gdje se drži hrana i piće. **Karencija** - Ako se Bayvarol® vrpce primijenjuju u skladu s uputom nema ograničenja u uporabi meda za ishranu ljudi. Med: 0 dana. **Način izdavanja** - Izdaje se na veterinarski recept. **Proizvođač** - Bayer HealthCare AG, Leverkusen, Njemačka. **Zastupnik** - Bayer d.o.o., Zagreb, Hrvatska, R. Cimermana 64 a, tel. 6599 935; fax. 6599 902, e-mail: andrej.dean@bayerhealthcare.com

Bayer HealthCare
Animal Health

Potražite u svim boljim veterinarskim ljekarnama!

HRVATSKA PČELA

GODIŠTE / YEAR 130 BROJ / NUMBER 5 SVIBANJ / MAY 2011.

U ovom broju / In this issue

146. Aktualnosti / Actualities

147. Kolumna / Column

148. Tehnologija pčelarenja / Beekeeping technology

148. Radovi na pčelinjaku u svibnju / May activities on apiary
Stjepan Vuković

150. Zbrinjavanje rojeva / Swarm capture
Nenad Strižak

152. Što je to košnica vrškara ili pletara? / ***Skep*** beehive
Miloš Milosavljević

154. Razrojavanje - formiranje novih pčelinjih zajednica / Formation of new honeybee colony
Milanko Barać

158. Razlozi uzgoja i selekcije pčelinjih matica / Breeding and selection of honeybee queen
Josip Križ

160 Otresač pčela / Device to sweep off bees
Dražen Mihac

161. Apiterapija / Apitherapy

163. Zanimljivost / Interesting matters

164. Reportaže / Reports

171. 130 godina Hrvatske pčele / 130th anniversary of Croatian Bee Journal

174. Medonosno bilje / The bee pasture

175. Dopisi / Letters

180. Oglasi / Advertisements

ČASOPIS HRVATSKOG PČELARSKOG SAVEZA
Stručni časopis "Hrvatska pčela" osnovalo je Hrvatsko-slavonsko pčelarsko društvo u Osijeku 1881. godine, te je u početku tiskan kao "Slavonska pčela", zatim kao "Hrvatska pčela" i "Pčela". To je jedan od najstarijih pčelarskih časopisa u svijetu.

SLIKA S NASLOVNICE:

PUNA ŠAKA PČELA
FOTO: KUNDIJA

NAKLADNIK
Hrvatski pčelarski savez
Pavla Hatza 5.
10000 ZAGREB
Telefoni:
urednik - 01/48-19-536, 099/481-95-39
Vesna Filmar, administracija 01/48-11-327, 099/481-95-37
Tomislav Gerić, tajnik 01/48-11-325, 099/481-95-38
Martin Kranjec, predsjednik - 099/481-95-36
Ivana Berg-Divald, dipl. novinar 099/481-95-35
Fax: 01/48-52-543
E-mail: pcelarski-savez@zg.htnet.hr
www.pcela.hr
ŽR: 2484008-1100687902

IZDAVAČKI SAVJET
Predsjednik Savjeta: Zlatko Tomljanović, dr. vet. med.
ČLANOVI:
mr. sc. Marijan Katalenić
prof. dr. Nada Vahčić
mr. sc. Dražen Lušić
mr. sc. Nenad Strižak
prof. dr. sc. Dragan Bubalo
Stjepan Žganjer
dr. sc. Ivana Tlak Gajger, dr. vet. med.

UREDNIŠTVO:
prof. dr. sc. Zlatko Puškadija
mr. sc. Đurđica Sumrak
dr. sc. Ljerka Zeba
mr. sc. Jasminka Papić
Saša Petrić, ing. polj.
Boris Bučar, dipl. ing.

UREDNIK
Vedran Lesjak, dipl.ing.agr.
NOVINARKA I LEKTORICA
Ivana Berg-Divald, magistra novinarstva
GRAFIČKO OBLIKOVANJE
StudioQ

Tomislav Gerić,
tajnik HPS-a

Obavijest udrugama

Ovim putem obavještavamo sve pčelare da se aktivnosti prema ***Programu potpora za pčelarstvo u 2011.*** godini nastavljaju i dalje. Kako je prikupljanje podataka za ***Evidenciju pčelara i pčelinjaka*** prema odredbama ***Pravilnika o držanju pčela i katastru pčelinje paše*** pri kraju, potrebno je krenuti sa aktivnostima za drugu programsku mjeru – Kontrola kvalitete meda.

Shodno tome, kroz tu programsku mjeru pčelarima se omogućuje da ovlašteni laboratorij temeljem propisanih metoda izvrši analizu meda i rezultate dostavi pčelaru. ***Analitika je za pčelare besplatna*** (do tri uzorka po pčelaru) te uključuje i certifikat, odnosno potvrdu o izvršenoj analizi.

Stoga ovim putem pozivamo pčelare da se jave u svoju udrugu kako bi se konkretizirao broj pčelara koji žele da njihov med bude obuhvaćen ovom programskom mjerom – ***Kontrola kvalitete meda***.

Pčelarske udruge trebaju sastaviti popise pčelara za:

1. ocjenjivanje kvalitete meda na natjecanjima u županiji (kada je to natjecanje – dostaviti podatak o terminu održavanja natjecanja)
2. samo za kontrolu kvalitete meda.

Molimo pčelarske udruge da podatke o pčelarima koji žele koristiti ovu programsku mjeru dostave u HPS, do 25. svibnja 2011. godine, te naslove na gospodina Sašu Petrića.

OBAVIJEST BLAGAJNICIMA

Mole se blagajnici pčelarskih udruga da prilikom uplate članarina u poziv na broj ne upisuju broj koji koriste pašni povjerenici, a te dvije uplate da nikako ne uplaćuju zajedno.

OBAVIJEST

Obavještavaju se pčelari koji su prošlih godina dolazili na bagremovu pašu na područje Dvora (Žirovac) da ne dolaze zbog malih površina bagrema, te zbog sve većeg broja lokalnih pčelara kojima je ta paša jedina na tom području.

Nadamo se razumijevanju.

PU "Kesten" Dvor
Arbutina Dragoljub

OBAVIJEST

Obavještavaju se pčelari koji će doći na kestenovu pašu da postupe po Pravilniku katastra paše. Dužni su se javiti isključivo povjereniku do 15. 5. 2011. Isti će biti obaviješteni od strane povjerenika o razmještaju najkasnije do 25. 5. 2011. Nadamo se dobroj suradnji kao i prošlih godina.

Kontakt: povjerenik Dragoljub Arbutina
Bansko Vrpolje 72
Tel: 044/878-077, zvati iza 20 sati.

SPONZORI 130. OBLJETNICE ČASOPISA HRVATSKA PČELA

PIP dar pčela i prirode
BAYER Bayer
Grafika MARKULIN
RADOVAN PETROVIĆ
"KOŠNICA" PTO ZAGREB
KSENOMED

mr. sc. Nenad Strižak,
pčelar - 40 godina aktivnog članstva u HPS-u

Godišnja Skupština i (s)poticaji

Hrvatski pčelarski savez uključuje sve strukture pčelara. Međutim, **65,27 posto članova ima do 50 košnica**, a tek oko **7 posto posjeduje iznad 175 košnica.** O prvoj skupini Savez treba itekako brinuti. U drugoj skupini izmiješani su oni koji zajedno s obitelji žive isključivo od pčelarstva te nemaju drugih prihoda (pravi profesionalci, svaka im čast!) i oni koji imaju i druge prihode te se ne trebaju poistovjećivati s profesionalcima, premda po broju košnica ulaze u tu skupinu. I to je prostor u kojem Savez treba djelovati, ali i mnoge druge institucije. U protivnom - mogli bi se spotaknuti jedni o druge, a to ne bi bilo dobro za teško izboren status Saveza. Statistički gledano, takav bi trebao biti i sastav izaslanika **Skupštine Hrvatskog pčelarskog saveza.**

Nakon što su izaslanicima pčelarskih udruga već dostavljeni pisani materijali za Skupštinu zakuhalo je oko ***Nacionalnog programa potpora za pčelarstvo u 2011/2012. godini.*** Je li se to moglo skuhati ranije, pa da sve bude obrazloženo u dostavljenim pisanim materijalima, ili se željelo servirati vruće jelo kako bi se možda neki opekli? Ispalo je tako da je ***Povjerenstvo*** radilo na ***Programu*** nekoliko mjeseci i onda je odjednom, već najavljena prolazna ocjena trebala biti zamijenjena, u najmanju ruku, popravnim ispitom. Međutim, **rukovodstvo Saveza** nije se spotaknulo već je od **Skupštine** zatražilo i **dobilo bezrezervnu podršku.**

Čini mi se da je taj dio kod izaslanika bio ponajviše zamagljen. Međutim, zašto je opet vodstvo Saveza dobilo veliku podršku? Ako i nije potpuno jasno što se tu sve "iza brda valja", izaslanici su itekako vodili računa o minulom radu tog istog rukovodstva: ***prodaja na kućnom pragu bez punionice, tipa za mesnu industriju, pojednostavljena registracija i osiguranje pčelarskih vozila, pojednostavljene i besplatne veterinarske potvrde potrebne za seljenje pčela, dosadašnje potpore, rad na izradi i tumačenju određenih zakonskih ili podzakonskih akata, koji itekako odlučuju o sudbini pčelarstva, aktivnu ulogu Saveza*** u formiranju cijene meda i ***mnogih drugih poslova u okviru zadataka koje postavlja država radi EU integracijskih procesa.*** Tako se dvorana zabijelila poput bagrema (listići ZA), te je namijenjena prepreka preskočena.

Zatim se poticala rasprava o odnosima između malih i velikih pčelara, između stacionarnih i selećih, između onih u sustavu OPG-a i izvan sustava, da bi se spotaknula na ***Pravilnik o nagradama, priznanjima i naknadama.***

Nije moglo niti bez pitanja poreza po košnici. Bez paušala, s paušalom, bez poreza za sve košnice ili samo deset neoporezovanih košnica, po caru Napoleonu. Međutim porez postaje realnost, a mi se moramo izboriti za što bolji status. **S obzirom na značenje pčela i napore pčelara, zaslužujemo maksimalnu brigu društva – ne privilegij, već vrednovanje!** Prije desetak godina u časopisu sam komentirao tadašnji "***talijanski model***" u kojem se razlikovao oporezovani broj košnica u nizinskim područjima i u planinskim. To bi se moglo primijeniti i u Hrvatskoj, ali glavninu posla trebale bi obaviti županije u tim područjima. Doduše, tu postoji opasnost da, primjerice, ravna Slavonija zatraži brdski status. No, to su već naša posla na koja se često spotičemo.

A što tek reći za spoticanje o lopovluk? Kradu se košnice! Kradu i pčelari i držatelji pčela, i svi koji znaju barem toliko kako se košnica transportira i uspješno prodaje. Postavljeno izaslaničko pitanje uz zahtjev za djelovanjem daje nadu da ćemo to znati na vrijeme riješiti. Kod nas je barem postavljeno pitanje, a na sličnim skupovima svi su vjerovali i za lopovluk nitko nije znao - pa smo daleko dogurali. Neimaština i srozavanje moralnih vrijednosti društva dovelo je do toga da se masovno kradu čak i košnice. Možemo se jedino utješiti da još dobro prolazimo u odnosu na one kojima se krade najuži zavičaj, recimo u slučaju više prijavljenih birača od broja stanovnika. Sve je to povezano daleko više nego se u prvi trenutak čini.

Stjepan Vuković, prof.
- pčelar i član PD Zagreb

Radovi na pčelinjaku u svibnju

Ukoliko želimo dobiti uniflorni med, tada krajem svibnja ili početkom lipnja, nakon završetka cvatnje bagrema, a prije početka cvjetanja amorfe, treba izvrcati med iz košnica. S obzirom na obilje meda i kratkoću vremena prije sljedeće paše - to je dosta težak i obiman posao. Svakako se prije vrcanja trebamo uvjeriti je li med zreo. Ukoliko pčele ne selimo i imamo pričuvnih nastavaka, tada je dovoljno podbaciti nastavak sa saćem ispod punih nastavaka i ne žuriti s vrcanjem, što je u ovo vrijeme dosta teško i rijetkost.

Mjesec svibanj je za nas pčelare najznačajniji mjesec u godini, s obzirom na to da u tom mjesecu možemo sagledati rezultate našeg dugotrajnog cjelogodišnjeg rada. Znači, to je **mjesec cvatnje bagrema, naše najmedonosnije biljke koja u pojedinim dijelovima naše zemlje počinje cvjetati odmah poslije prvog svibnja**, a drugdje, zbog visinskih razlika i konfiguracije terena, između 10. i 15. svibnja. Bagrem obično cvjeta prije listanja. Međutim, u godinama kada prije prolista tada na njemu bude nešto manje cvjetova. Cvjetanje traje od 10 do 12 dana na jednom mjestu. Najprije cvjeta na nižim predjelima, a kasnije na višim i tako se u tom slučaju cvatnja produžuje na 20 dana. U povoljnim uvjetima pčele ponekad sakupe 50 i više kilograma nektara po košnici, a dnevni unos se zna kretati između 10 i 15 kg. Dobrom lučenju nektara pogoduju tople noći s dosta jutarnje rose i umjereno topli dani.

Radovi koje izvodimo u svibnju:

- nastavak radova iz mjeseca travnja
- seljenje pčela na bagremovu pašu
- osiguranje dovoljnog prostora u košnici za unos nektara
- omogućavanje pčelama nesmetani rad
- formiranje nukleusa
- hvatanje i njega rojeva
- vrcanje meda

NASTAVAK RADOVA IZ MJESECA TRAVNJA

To se prije svega, s jedne strane, odnosi na poduzimanje mjera za povećanje brojnosti pčelinje zajednice, a s druge na - sprječavanje rojenja. Ukoliko nam zajednice tijekom travnja nisu dostigle stupanj željenog razvoja, početkom svibnja možemo pristupiti spajanju susjednih zajednica budući da će samo vrhunski razvijene zajednice ostvariti i vrhunske rezultate. O načinima spajanja zajednica već smo pisali u ***radovima za mjesec ožujak***. Također, zajednice koje se nisu dovoljno razvile treba pripojiti srednje jakim zajednicama. One koje su na početku svibnja previše jake - može im se oduzeti koji okvir legla te moraju imati dosta prostora, mladu maticu i dobru ventilaciju kako ih ne bi uhvatio rojevni nagon. Ukoliko do sada nismo iskoristili mlade pčele za gradnju saća, mjesec svibanj je prava prilika za to, uz naznaku da gradnja saća ide nauštrb smanjene količine meda u košnici. Sve je to, i načini pripreme zajednica za bagremovu pašu, opisano u "Hrvatskoj pčeli" br. 4, u poglavlju ***Radovi na pčelinjaku u mjesecu travnju.***

SELJENJE PČELA NA BAGREMOVU PAŠU

Prije samog seljenja, pčelari koji su bili na ispaši uljane repice, istu će izvrcati i pripremiti svoje košnice i zajednice za seljenje. Svrha seljenja je pčele približiti paši kako bi cijelo vrijeme cvatnje provele na skupljanju nektara i cvjetnog praha, a ne u letenju između košnice i paše. Seljenjem pčela ostvaruju se visoki prinosi u proizvodnji meda. Prije samog seljenja svaki pčelar će sa povjerenikom na terenu dogovoriti svoju lokaciju, mjesto na koje će doseliti svoje pčele, sukladno propisima koji to reguliraju. Na pašu se sele samo zdravstveno ispravne zajednice. Seljenje pčela nije jednostavan posao jer i pri maloj nepažnji mogu nastupiti velike posljedice, kako za pčelara tako i ostale sudionike u prometu. **Pčele obično selimo navečer ili rano ujutro, kada su sve u košnici i s otvorenom ventilacijom.** Međutim, ukoliko je dnevna temperatura ispod 18 °C, mogu se i danju seliti. Kada ih se doveze na pašu - nikada se istovremeno ne otvaraju sva leta već se to radi naizmjenice. Sljedeći dan pčele počinju s normalnim radom i iskorištavanjem paše.

OSIGURAVANJE DOVOLJNOG PROSTORA U KOŠNICI ZA UNOS NEKTARA

Već smo napisali kako tijekom dana, u vrijeme cvjetanja bagrema, pčele mogu unijeti između 10 i 15 kg nektara. Za smještaj te količine nektara potrebna je površina saća veća od jednog LR nastavka. Što znači da pčelar u to vrijeme treba biti jako oprezan i prisutan na svojim pčelinjacima - kako bi na vrijeme proširio prostor u košnici, jer ono što danas izgubimo na unosu nektara - to se više nikada ne može nadoknaditi i sav prijašnji trud postat će nam uzaludan. Tako je za preradu 1 kg nektara potreban prostor u koji bi se moglo smjestiti 2,5 do 3 kg meda.

PČELAMA TREBA OSIGURATI DOVOLJNO PROSTORA, FOTO: V. LESJAK

Iz toga proizlazi - **ukoliko na vrijeme ne proširimo prostor u košnici, sigurno će doći do smanjenog radnog raspoloženja, povećanog nagona za rojenjem, a o manjoj količini meda u košnici da i ne govorimo.**

OMOGUĆAVANJE NESMETANOG RADA PČELAMA

Ovdje se radi o proširivanju leta (ili vađenju istog) u vrijeme cvatnje bagrema. Nadalje, pčelama je dobro otvoriti izlaze na medišnim nastavcima i pčele ni u kojem slučaju ne treba nepotrebno uznemiravati.
Travu ispred košnica moramo pokositi jer pčele natovarene nektarom i umorne, u uvjetima jake nektarne paše, pri povratku padaju na zemlju ispred košnice. Svakako, pčelinju zajednicu u to vrijeme treba poštedjeti svakog uznemiravanja.

FORMIRANJE NUKLEUSA

Vrijeme kraja cvjetanja uljane repice i početka cvatnje bagrema je vrijeme kada na našim pčelinjacima u pojedinima zajednicama imamo obilje matičnjaka i svoje vrijeme provodimo u poduzimanju mjera sprječavanja rojenja i pripreme pčelinje zajednice za nadolazeću pašu. Zbog tako velikog broja matičnjaka, iste je šteta ne iskoristiti i od jakih zajednica formirati nukleuse sa 3 do 4 okvira legla i pčela. Taj gubitak legla zajednica neće ni osjetiti, a pčele koje će se izleći i onako ne bi išle na sakupljanje nektara u bagremovoj paši. Ti se nukleusi do kraja godine mogu, u povoljnim uvjetima, razviti u normalnu zajednicu, ali i s njima možemo zamijeniti dotrajale i loše matice na pčelinjaku ili iste dodati zajednicama koje su ostale bez matica.

HVATANJE I NJEGA ROJEVA

Ponekad, i osim našeg znanja i umijeća, dogodi se da nam iz nekih zajednica izleti roj. Ukoliko se radi o ***prvijencu*** na početku bagremove paše, tada ga je najbolje smjestiti u košnicu na satnu osnovu preko koje stavimo matičnu rešetku i medišne nastavke s izgrađenim saćem. Kako nema legla pčele su orijentirane na izgradnju saća i skupljanje nektara. Svi kasniji rojevi teško će skupiti dovoljne količine hrane za svoje potrebe i prezimljavanje, tako da ih tijekom godine treba prihranjivati.

VRCANJE MEDA

Ukoliko želimo dobiti uniflorni med, tada krajem svibnja ili početkom lipnja, nakon završetka cvatnje bagrema, a prije početka cvjetanja amorfe, treba izvrcati med iz košnica. S obzirom na obilje meda i kratkoću vremena prije sljedeće paše - to je dosta težak i obiman posao. Svakako se prije vrcanja trebamo uvjeriti je li med zreo. Ukoliko pčele ne selimo i imamo pričuvnih nastavaka, tada je dovoljno podbaciti nastavak sa saćem ispod punih nastavaka i ne žuriti s vrcanjem, što je u ovo vrijeme dosta teško i rijetkost. Za istjerivanje pčela iz medišta služimo se različitim postupcima. Tako pojedini pčelari koriste kemijska sredstva, kao benzaldehidnu kiselinu, kojom namoče tkaninu i istu stave nekoliko minuta iznad medišnog nastavka. Drugi imaju uređaj za odstranjivanje pčela sa medenih okvira, neki koriste bježalice, koje stave dan prije vrcanja, dok se pojedini pčelari naprosto služe samo pčelarskom četkicom ili peruškom.

VRCANJE BAGREMOVOG MEDA, FOTO: M. TOMISLAV

mr. sc. Nenad Strižak,
pčelar - 40 godina aktivnog članstva u HPS-u

Zbrinjavanje rojeva

Kada roj skinemo treba ga ostaviti da se smiri. Ako to nismo učinili ranije, sada je zadnji trenutak da košnicu očistimo i obavezno opalimo plinskim plamenikom. Čistoća košnice te miris voska i propolisa prvi je saveznik u njegovom ostanku u košnici i kvalitetnom napredovanju. Nakon opaljivanja plinskim plamenikom u košnicu treba postaviti okvire sa satnom osnovom. Zatim slijedi ubacivanje roja, a pčelari to čine na više načina. Neki ubace roj u košnicu, pa okvire dodaju kasnije, a drugi to čine odmah.

Rojevi su uvijek tražena roba, osobito ako su to prvi travanjski rojevi koji će uhvatiti glavnu pašu. To pokazuje i njihova cijena koja, ovisno o veličini, iznosi oko 300 kuna. Pojedini pčelari upravo su se specijalizirali za tu vrstu pčelarske proizvodnje. Međutim, rojenje je prirodna pojava te je realnost i kod svih ostalih pčelara, a pitanje je samo u kojoj količini, što opet ovisi o poduzetim proturojevnim mjerama. Bez obzira jesmo li roj željeli ili nismo, valja ga zbrinuti.

Kada roj skinemo treba ga ostaviti da se smiri. Ako to nismo učinili ranije, sada je zadnji trenutak da košnicu očistimo i obavezno opalimo plinskim plamenikom. Čistoća košnice te miris voska i propolisa prvi je saveznik u njegovom ostanku u košnici i kvalitetnom napredovanju. Nakon opaljivanja plinskim plamenikom u košnicu treba postaviti okvire sa satnom osnovom. Zatim slijedi ubacivanje roja, a pčelari to čine na više načina. Neki ubace roj u košnicu, pa okvire dodaju kasnije, a drugi to čine odmah.

SKIDANJE ROJA, FOTO: M. FARKAŠ

Osobno, rojeve ubacujem u košnicu u sumrak, i to na sljedeći način:

Kod AŽ košnica - u plodište postavim satne osnove, zatim umetnem dasku te roj istresem djelomice izravno u plodište, a djelomice na dasku, potom pčelarskom kefom i laganim dimljenjem potjeram pčele u košnicu.

SPREMANJE ROJA NA SATNE OSNOVE, FOTO: M. FARKAŠ

PONEKAD ROJ NA GRANI NAPRAVI I SAĆE, FOTO: GREGURIĆ

Kod LR košnica - na podnicu postavim prazan nastavak u koji istresem roj i odmah nastavim drugi nastavak, u kojem su satne osnove; tijekom noći pčele se povuku u gornji nastavak s osnovom, pa sljedeći dan brzo i tiho, bez dimljenja, oduzmem donji nastavak, a ponešto zaostalih pčela po stjenkama donjeg nastavka ometem na leto košnice.

Uz satnu osnovu korisno je postaviti jedan okvir mlađeg saća s medom. Kod spremanja drugenaca, dakle rojeva s neoplođenom maticom, bolje je postaviti okvir na kojem se uz medne vijence nalazi i leglo. To se u pčelarskom žargonu zove – ***sidro***, koje veže roj za košnicu. Taj se okvir tijekom dana izvadi iz plodišta jače košnice, te privremeno pohrani u medište, iz kojeg se uzima neposredno prije ubacivanja roja u novu košnicu. Dodani okvir je pravi poticaj za ubrzani razvoj roja!

U sljedećoj radnji ***svi pčelari trebali bi biti jedinstveni: to je obvezno tretiranje roja nekim sredstvom za uništavanje varoa.*** Roj ljeti i pčelinja zajednica zimi, jedinstvena je situacija kada nam se varoa ne može sakriti – jer nema legla.

Kada pčelinja zajednica dolazi u rojevno stanje pčele sve slabije hrane maticu matičnom mliječi, kako bi ju ojačale za let, pa matica sve slabije nese jaja te dan-dva prije izleta potpuno prestaje nesti jaja, a varoe se jače zadržavaju na pčelama, od kojih će dio izaći u roju. Kada matica ponovno pronese, u novoj košnici varoe jedva dočekaju novo leglo. Kod rojeva ***drugenaca*** varoe su daleko brojnije, ***drugenac*** izlazi oko osam dana iza **prvenca** i u njemu je znatno više mladih pčela koje na sebi nose varoe. Naime, u ***starcu*** po izlasku roja iz velike količine poklopljenog legla istovremeno izlaze mlade pčele i varoe. ***Drugenca***, kao i eventualno treći roj koji izlazi dva do tri dana iza ***drugenca,*** treba obvezno tretirati.

U međuvremenu je u ***starcu*** nestalo otvoreno leglo, a ostalo je dovoljno mladih pčela te poklopljenog legla i previše varoa, pa i ***starca*** valja tretirati protiv varoa. Najbolje ga je tretirati dva do tri tjedna iza izlaska prvog roja, jer će u tom razdoblju izaći svo leglo stare matice, a novo leglo nove matice još neće biti poklopljeno. Razumljivo je da ako ne dozvolimo izlazak ***drugenca***, onda će se nova matica oploditi ranije, razdoblje bez novog legla bit će kraće, pa tretiranje protiv varoe valja obaviti ranije.

Rojenje dolazi u razdoblju kada na pčelinjaku imamo pune ruke posla, pa ako se nismo pravodobno pripremili za tretiranje ono, nažalost, potisnuto drugim poslovima izostane. Iz tog razloga, u mom pčelarskom kovčegu nalazi se jedan grijač iz seta sublimatora oksalne kiseline prilagođen za izravni priključak na automobilski akumulator, kao što se vidi na slici. Pletaru s rojem postavim pod poklopac motora, zatim gurnem termosublimator s dihidratom oksalne kiseline, priključim stezaljke na akumulator i udaljim se kako ne bi bio u zoni isparavanja oksalne kiseline. Plin koji se razvija širi se ravnomjerno među pčelama u pletari.

Ovom prilikom želio bih komentirati neka razmišljanja oko primjene termosublimatora. Na velikom skupu hrvatskih pčelara jedan gost-predavač pohvalno se izrazio o termosublimaciji, a na drugom velikom skupu gost-predavač nasmijao nas je slikom pčelara sa zaštitnom maskom te odbacio postupak. Mišljenja sam da sud o djelotvornosti treba donijeti svako za sebe, no slika sa zaštitnom maskom pripada vremenu kada su u zemljama raspuštenog SSSR-a oksalnu kiselinu stavljali na ugrijano željezo koje bi zatim gurnuli u košnicu. Staviti oksalnu kiselinu u hladan sublimator zagrijavan električnom strujom i izvaditi sublimator nakon što je oksalna kiselina isparila, te za vrijeme isparavanja oksalne kiseline biti izvan dosega štetnog plina, ipak je nešto drugo.

ROJ OBAVEZNO TREBA TRETIRATI PROTIV VAROE, FOTO: N. STRIŽAK

Miloš Milosavljević,
pčelar iz Baljevca na Ibru, Srbija

Što je to košnica vrškara ili pletara?

Kada se uđe unutar te izgledom čudne, nekako zašiljene, kupaste košnice, ispletene od vrbovog pruća ili slame, loze, paviti ispletene, a običnom kravljom balegom izvana premazane, čovjek i refleksno se za grlo uhvati, kako bi spriječio da mu srce od zadovoljstva iz grudi ne iskoči. Kakva ljepota, kakav savršeni red i rad! Kada se uđe duboko u unutrašnjost vrškare, gore u samom vrhu iste, lijepo se da vidjeti zadebljanje od voska, početak prvog saća, koje su useljene pčele prirodnog roja prošle godine u svibnju počele graditi.

Nismo samo hod ubrzali, već smo prešli i na trčanje za stvaranjem dobiti, od bilo kojeg posla kojeg se uhvatimo. To je, čini mi se, svugdje prisutno, pa i u pčelarstvu.

Pčelar se odrekao zadovoljstva koje je imao prateći razvoj pčela u prirodnim staništima i jednostavnim, od pruća ispletenim košnicama. To zadovoljstvo je zamijenio grozničavim razmišljanjem o pronalaženju nekakvih novih košnica koje pčelaru donose sve veće i veće prinose meda po pčelinjoj zajednici. U iščekivanju tih znatno većih količina meda po košnici pčelar je zaboravio na čari i ljepotu koju pčela može pružiti čovjeku u trenucima kada se priprema da svoju pčelinju dušu zadovolji, odnosno kada iz svog bogatog doma, relativno ograničenog prostora, odluči se izrojiti i kao potpuno nova zajednica se uputi na put prepun neizvjesnosti.

Napustio je naš današnji, moderni pčelar jednostavnu i lako pletenu košnicu, vrškaru, trmku, pletaru, a da nije ni stigao odgonetnuti sva zbivanja i događanja koja prate sam čin podjele, rojenja pčelinjih zajednica.

I odmah na početku mog pisanja o jednostavnim košnicama, o vrškarama, moram ukratko ispričati događanja u roju pčela koji je, vođen instiktom podjele krenuo u pravcu svog novog doma, koji su pčele-izvidnice našle na oko deset kilometara udaljenoj šupljini drveta, na proplanku, na rubu bukove šume. Roj ***prvijenac*** se savršeno organizirano smjestio na nižu granu u blizini košnice-vrškare iz koje je izašao. Vlasnik-pčelar, nažalost nije zapazio da je tog dana dobio prinovu pčela, pa su pčele donijele odluku da krenu put novog doma. I to je ono što bih ovdje naglasio. Upravo odluka o izboru najpovoljnijeg novog doma. Barem tri, četri grupe pčela izvidnica, podnijele su izvještaj roju pčela da su našle lokacije za njihov budući novi dom, pritom iznoseći i najsitnije detalje vezane za izbor nove lokacije. U tim trenucima odluke, ta skupina pčela, taj jedinstveni složeni organizam, donosi odluku i vrši izbor najpovoljnije opcije. Kako je samo uzbudljivo sjediti u blizini takve skupine pčela i pratiti užurbano i ritmičko komešanje koje se vrlo kontrolirano odvija ispred očiju promatrača. Užurbane kretnje, i na momente, istovremeno drhtanje krilima uz nagli smiraj i zastoj u bilo kakvoj aktivnosti, smjenjuje se iz trenutka u trenutak. Svi su mali mozgići, bolje reći ganglijice koje pretstavljaju mozak svake pčele, uključeni, umreženi i rade po principu najsloženijeg i najmodernijeg kompjutora. Zadivljujućom brzinom, roj pčela kreće najkraćom putanjom ka izabranoj šupljini u bukovoj šumi. Pčele roja lete velikom brzinom i u letu, spuštanjem i penjanjem formiraju ne mnogo zbijenu leteću loptu. Komunikacija između jedinki u roju je na zavidnom nivou, a ostvaruje se njima znanim i sigurnim metodama. Nakon prijeđenih dva kilometra leteća lopta počinje usporavati let, jer dan je signal da matica nije u središtu leteće lopte već se nalazi u grupi pčela koje su na začelju kolone. Brzina se podešava, poštujući pravilo da se matica uvijek nađe u zamišljenom centru takve lopte pčela. Međutim, stara matica je povela roj pčela na put, pa je letenje umorilo i pčele koje onako u letu donose jedino moguću odluku da se na izvjesno vrijeme roj smjesti i odmori na nekoj grani drveta, koje se našlo na trasi puta.

VRŠKARE, FOTO: M. MILOSAVLJEVIĆ

Ostavit ću za sada roj pčela na grani neka odmara, i nastavit ću o njemu pisati kada za to dođe vrijeme. Vratio bih se u **košnicu - vrškaru,** iz koje se taj roj pčela prije nekoliko sati izrojio.

Kada se uđe unutar te izgledom čudne, nekako zašiljene, kupaste košnice, ispletene od vrbovog pruća ili slame, loze, paviti ispletene, a običnom kravljom balegom izvana premazane, čovjek i refleksno se za grlo uhvati, kako bi spriječio da mu srce od zadovoljstva iz grudi ne iskoči. Kakva ljepota, kakav savršeni red i rad! Kada se uđe duboko u unutrašnjost vrškare, gore u samom vrhu iste, lijepo se da vidjeti zadebljanje od voska, početak prvog saća, koje su useljene pčele prirodnog roja prošle godine u svibnju počele graditi. Pčele graditeljice prvog saća u prirodnom staništu ili u vrškarama odmaknu u gradnji istog poprilično, kako bi graditeljice drugog i trećeg saća započele izgradnju, otud i prvog saća. Centralno ili prvo saće se najbrže

IZRADA VRŠKARE, FOTO: M. MILOSAVLJEVIĆ

radi i pčele su ga za samo jednu noć u stanju sagraditi, gotovo pola četvorna metra lijepog bijelog saća. Kada ta tri započeta saća budu odmakla u izgradnji, nove graditeljice napadaju četvrto i peto saće i tako u pravilnom i određenom ritmu grade svoj prirodni pčelinji dom. Bez satnih osnova ili bilo čega umjetnog, od pčelara ponuđenog.

Sagrađeno saće mlade pčele čiste i propolisom steriliziraju, pa pozivaju maticu da krene s polaganjem jaja i stvaranjem novih generacija pčela, potrebnih radi zamjene puno angažiranih pčela na izradi novog pčelinjeg staništa.

Stanice saća, iznad i sa strana legla, pune se donesenim i prerađenim nektarom, kao i cvjetnim prahom, koji pčele dobro i majstorski obrade i smjeste u stanice saća. Na točno određeno mjesto, uz obavezno upisivanje u memoriju pčelama, porijeklo peluda, količina i lokacija skladištenja. Veliki vijenac kvalitetnog meda i peluda, smješten u gornjoj zoni vrškare, kao i od pozadi, a i sa bočnih strana u kraju, do samog zida košnice je dobro sazrio, poklopljen med. Paralelno s izgradnjom saca, pčele marljivo sakupljaju propolis i lijepe vrškaru s unutrašnje strane, koja tako zaštićena stvarno liči na dobro sređenu i uređenu ljekarnu.

Izvana kao omot od bombona napravljen pokrivač od običnog ter papira. Ranije za pokrivač su korištena mlada oljuštena kora od drveta, jele, trešnje ili slično, drveta kojem se kora lako guli. I dok je još sirova, kora se obmota oko vrškare i veže žicom da se tako omotana sasuši i dobije trajni oblik. Ili se pokrivač pravio od dugih slamki, slame žita, raži i osim dobre zaštite vrškarama davao lijepi izgled. U nedostatku tih prirodnih materijala danas ter papir štiti pčele u vrškarama sasvim zadovoljavajuće.

Ni jedna suvremena košnica ne može u pčelaru izazvati jače lupanje srca od radosti prizora kada zaviri u košnicu, kao što to može ova, tako jednostavna za izradu, košnica pletara ili vrškara.

I zaista, zašto smo se tako lako odrekli ove košnice? Možda zato što ne daje dobar med?
O, ne. Med iz vrškara se može usporediti s Božjim darom. Nema te košnice koja može dati taj eliksir života. Naši stari su znali da lijek za gotovo svaku bolest leži u medu u saću iz vrškara. I u receptima (iz starih vremena), između ostalog, preporučuju kao glavni sastojak med u saću. Danas naši ne znaju na koji se med misli, pa koriste med iz medišta naših suvremenih košnica, nastavljača. A osim meda, pelud koji leži konzerviran u medu u čistom pčelinjem vosku, bijelom kao snijeg i čistom, da ga čovjek u slast pojede, zajedno s peludom i medom. Propolis, taj snažni prirodni antibiotik učinit će čišćenje organizma kod djece, žena i ljudi kao da su ispili cijelu jednu dobro opremljenu apoteku.

Možda pčele loše zimuju u ovoj mojoj jednostavnoj košnici, vrškari?
Ne, ne. Čovjek danas nije izmislio košnicu koja pčelama daje tako dobre uvjete prezimljavanja, kao što to omogućava košnica vrškara. Njen omot od sasušene kravlje balege je idealan i dobar upijač vlage u košnici. Ako znamo da je vlaga neprijatelj broj jedan za pčele, onda nije ni čudo što se pčele lako izbore sa zimom i što se znatno brže razvijaju u proljeće.

Možda je otežana borba s varoom u ovoj košnici?
Naša vrškara je prvenstveno namijenjena prirodnom razmnožavanju pčelinjih zajednica i sam čin rojenja pčela onemogućava ekspanzivni razvoj nametnika. Pčele u vrškarama treba u kasnu jesen tretirati oksalnom kiselinom i osloboditi ih od napasnika.

Možda je vrškara, zbog svoje izrade, teška za rad, hoću reći - nemoguće je vršiti pregled pčela u njoj?
Ne. Ova košnica i nije predviđena za nekakve preglede, vađenjem okvira i traženjem matice u košnici. Ne treba vrškaru preterano uznemiravati i okretati. To je dozvoljeno samo onda kada srce i duša pčelareva traži da uživa u ljepoti savršeno sagrađenog pčelinjeg stana i nakon gledanja do zadovoljenja vrškaru treba vratiti na svoje mjesto.

Doduše treba nešto i znati u radu s ovom košnicom. To malo znanja neophodnog i potrebnog bih pokušao, u nekoliko javljanja u listu „Hrvatska pčela“, prenijeti i ispričati. Baš onako kako više od četrdeset godina radim s njom.

ROJ U VRŠKARI, FOTO: M. MILOSAVLJEVIĆ

Milanko Barać,
pčelar iz Zagreba

Razrojavanje - formiranje novih pčelinjih zajednica

Ukoliko smo planirali razrojavati pčelinje zajednice, moramo ih za to pravilno pripremiti jer samo jake pčelinje zajednice - s puno legla i pčela dat će u tome najbolje rezultate. Ta priprema je ponekad identična pripremi pčelinje zajednice za glavnu pašu. Takve jake zajednice dobit ćemo ukoliko ih stimuliramo pogačom ili šećernim sirupom. Prihrana pčela šećernim sirupom u količini od 150 do 200 ml vrši se svaki dan, do pojave ozbiljnijeg unosa nektara iz prirode. Osim vanjske stimulacije sirupom, postoji i unutarnja stimulacija, kojom se unutarnje zalihe hrane koriste kao poticajno sredstvo zajednice, bez ili s poticanjem izvana.

Svake smo godine svjedoci povećanog stradavanja pčelinjih zajednica uslijed raznih bolesti, zagađenja, ali i pčelareve nebrige i neznanja. Ako želimo nadoknaditi gubitke, ili iz drugih razloga, želimo povećati broj pčelinjih zajednica, **nužno je izvršiti razrojavanje (razmnožavanje) pčelinjih zajednica.** Na ovaj način, vođeni određenom tehnologijom i poznavanjem biologije pčela, možemo povećati broj pčelinjih zajednica i nekoliko puta tijekom jedne godine. Naravno, ako vršimo razrojavanje svake pčelinje zajednice na nekoliko novih, tada prinosa meda gotovo da neće ni biti, dapače, formirane pčelinje zajednice (nukleuse) trebat će, ne samo dodatno prihranjivati, kako bi se do kraja godine razvile i sakupile dovoljne količine hrane za zimu, već im kod formiranja moramo dodati i nekoliko okvira s medom. Uglavnom se veći dio pčelinjih zajednica na naprednim pčelinjacima koristi kao proizvodni, a jedan manji dio služi za razrojavanje i uzgoj matica. **Najveći je uspjeh pčelara kada uz svakodnevne aktivnosti pregleda zajednica, pripreme za pašu, vrcanja, prevješavanja okvira, u najpovoljnijem trenutku i sa što manje truda i rada, obavi i razrojavanje zajednica.** Naravno, za takav rad, osim znanja, treba imati i prilagođenu opremu, kao što su nukleusi, hranilice, podnice, poklopne daske, ali istovremeno i pripremljene matice ili zrele matičnjake. Opisani postupci prilagođeni su radu sa LR košnicom, ali uz male izmjene lako se mogu primijeniti na Farar i AŽ košnicu.

ZAJEDNICE ZA RAZROJAVANJE TREBAJU BITI DOVOLJNO JAKE

PRIPREMA ZA RAZROJAVANJE

Ukoliko smo planirali razrojavati pčelinje zajednice, moramo ih za to pravilno pripremiti jer samo jake pčelinje zajednice - s puno legla i pčela dat će u tome najbolje rezultate. Ta priprema je ponekad identična pripremi pčelinje zajednice za glavnu pašu. Takve jake zajednice dobit ćemo ukoliko ih stimuliramo pogačom ili šećernim sirupom. Prihrana pčela šećernim sirupom u količini od 150 do 200 ml vrši se svaki dan, do pojave ozbiljnijeg unosa nektara iz prirode. Osim vanjske stimulacije sirupom, postoji i unutarnja stimulacija, kojom se unutarnje zalihe hrane koriste kao poticajno sredstvo zajednice, bez ili s poticanjem izvana. Pčelar simulira unos hrane tako da med i leglo u košnici rasporedi onako kako to pčelama ne odgovara, a one pokušavajući sve dovesti u red prenošenjem meda, što u zajednici stvara dojam unosa iz prirode. Takva simulacija unosa se vrši rotiranjem okvira na kojima se nalaze med i leglo, rotiranjem nastavka ili nastavaka i zamjenom gornjeg i donjeg nastavka. Isto tako, poželjno je stariji poklopljeni okvir s medom izgrebati vilicom ili skinuti voštane poklopce s njega. Ako je okvir izgrađen sa mladim saćem i popunjen medom, možemo ga osloboditi voštanih poklopaca i staviti između legla. Pčele će ga u najkraćem roku isprazniti, a matica zanesti, jer im taj okvir remeti kompaktnost legla. Primjenjujemo li neki od načina unutarnje ili vanjske stimulacije, ne smijemo zaboraviti mogućnost pojave grabeži, koju tim postupcima možemo izazvati. Isto tako, postupke zamjene i rotiranja nastavaka ili okvira treba raditi umjereno, u skladu s količinom legla, brojem pčela u košnici, ali i vremenskim uvjetima izvan košnice,

FORMIRANJE NUKLEUSA SA ZATVORENIM LEGLOM, FOTO: V. LESJAK

kako cijeli postupak ne bi bio kontraproduktivan. Vrijeme početka stimulacije trebamo uskladiti sa željenim trenutkom razrojavanja, jačinom pčelinje zajednice i vremenom razrojavanja. Obično je dovoljno da se stimulacijom počne 45 do 50 dana prije razrojavanja. Ukoliko razrojavanje vršimo nakon glavne paše, a pčelama smo osigurali dovoljno prostora u plodištu, uglavnom i nemamo potrebu posebno provoditi pripremu pčela za razrojavanje.

POSTUPAK RAZROJAVANJA

U zajednici koju razrojavamo pronađemo maticu i sa 2 do 3 okvira legla, uz dodatak okvira meda, peludi praznog saća ili satnih osnova formiramo nukleus. Taj nukleus može ostati na starom mjestu, a budući da će se dio pčela izletnica vratiti u njega, u njemu ostavljamo uglavnom otvoreno leglo. Ostatak okvira s leglom i pčela na njima podijelimo u nukleuse i prenesemo na novo mjesto, na istom ili udaljenom pčelinjaku.

Razrojavanje u suštini predstavlja formiranje novih pčelinjih zajednica na taj način da se od okvira legla, meda, peludi, saća ili satnih osnova formira nukleus sa 4, 5, 6, 7, 8 ili 10 okvira. Nukleusu se uglavnom dodaje sparena matica ili zreli matičnjak iz kojega će se izleći mlada matica. Ako novoformirani nukleusi ostaju na istom pčelinjaku, tada će se veći dio pčela izletnica vratiti na mjesto razrojene zajednice i nukleusi će ostati s malim brojem pčela izletnica. Takvim nukleusima treba prvih 7 do 10 dana dnevno dodavati po nekoliko decilitara šećernog sirupa, kako bi zadovoljili njihove potrebe za vodom, do pojave većeg broja novih izletnica. Ako formirane nukleuse odmah zatvorimo i preselimo na lokaciju udaljenu minimalno 4 do 5 kilometara, tada zadržavamo sve izletnice u nukleusu i prihrana nije nužna. Osim okvira s leglom, pčelama se dodaju okviri s medom i peludi, kao i prazni okviri ili okviri sa satnim osnovama, ovisno o nastavku paše i prihrani. Ukoliko se u formiranom nukleusu nalazi otvoreno leglo, tada obavezno uz okvire s medom moramo dodati i okvir s peludi, da bi pčele mogle nastaviti sa ishranom legla. Kod formiranja nukleusa, ako u njega dodajemo zreli matičnjak, moramo osigurati dovoljno prostora za unos meda i gradnju saća jer narednih desetak dana - do oplodnje i pronošenja mlade matice, nukleus ne treba bespotrebno otvarati.

VRIJEME RAZROJAVANJA

Kod povećavanja broja pčelinjih zajednica moramo odabrati najpogodniji trenutak, kako bi postupak bio što efikasniji, a utrošeno vrijeme što kraće. Ako promatramo pčele u prirodi i njihov prirodni nagon za rojenjem, primijetit ćemo kako se njihov burni razvoj poklapa s bogatom peludnom i nektarnom pašom. Upravo taj period bi trebalo iskoristiti kako bi se izvršilo razrojavanje pčelinjih zajednica. Ako razrojavanje obavljamo nakon glavne paše, tada možemo izvrcati i nešto meda, ali zbog čekanja smo izgubili dragocjeno vrijeme koje je pčelama potrebno za razvoj. Nukleusi formirani na početku glavne paše, sa dva okvira legla i matičnjakom, imat će bolji razvoj do jeseni od nukleusa formiranih sa 3, 4 ili čak 5 okvira legla nakon glavne paše, ako se razvijaju u istim uvjetima.

PRIHVAĆANJE MATICE I MATIČNJAKA

Kada pčelinjoj zajednici dodajemo maticu ili matičnjake - ona ju ne prihvaća u svim slučajevima, nego postupa po nekim pravilima:

Ako formiramo nukleus od legla i pčela zajednice koja je u rojevnom stanju i ima zatvorene matičnjake, možemo ostaviti jedan od matičnjaka ili ih porušiti sve i odmah dodati drugi zreli matičnjak iz uzgoja. Takvom nukleusu možemo porušiti sve matičnjake i dodati tek izleženu maticu direktno među pčele, jer one takvu maticu očekuju iz zrelih matičnjaka. Oplođenu maticu ovakav nukleus neće prihvatiti.

Nukleusi formirani od zajednica (u kojima nema rojevnog nagona niti matičnjaka) prihvatit će zreli matičnjak koji se doda najranije 6, a najkasnije 15 do 16 sati nakon formiranja. Takvim se nukleusima u istom roku može dodati i sparena matica u kavezu.

Paketnim rojevima je najbolje dodavati oplođenu maticu u kavezu jer će ona nakon nekoliko dana, kada pčele izgrade prvo radiličko saće, odmah početi s polaganjem jaja.

NAČINI RAZROJAVANJA

Gotovo svaki iskusniji pčelar ima svoj način razrojavanja, koji je usklađen s njegovim načinom pčelarenja, slobodnim vremenom, tipom košnica i sl. Ovom prilikom spomenut ću samo neke postupke, meni najprihvatljivije.

RAZROJAVANJE PRIJE GLAVNE PAŠE, UZ DODAVANJE ZRELOG MATIČNJAKA

Za razrojavanje možemo koristiti kvalitetne rojevne matičnjake, matičnjake dobivene presađivanjem ličinki, kao i one dobivene iz ***Jenter ili Nikot sistema uzgoja***. Prema broju zrelih matičnjaka formiramo nukleuse iz zajednica iz kojih smo prethodno uklonili matice. Kada su matice uklonjene formiramo nukleuse, prema već opisanom postupku, i prenosimo ih na unaprijed pripremljeno mjesto na pčelinjaku. Ovako formiranim nukleusima dodaje se po jedan matičnjak, najranije 6, a najkasnije 15 do 16 sati nakon formiranja. Matičnjak se izrezuje oštrim nožem ili skalpelom zajedno sa 4 do 5 milimetara okolnog saća i stavlja se između satonoša dva razmaknuta okvira

MLADA MATICA DODANA U NUKLEUS, FOTO: V. LESJAK

s leglom, koji se nakon toga skupe i stisnu saće na kojem se s donje strane nalazi matičnjak. Matičnjak ne smije dodirivati saće ili leglo u okviru, a ukoliko je u blizini med, poželjno ga je malo otvoriti nožem da curi po okviru. Na ovaj način privlačimo pčele i omogućavamo prepoznavanje i grijanje matičnjaka. Slično se postupa i kod dodavanja oplođene matice u kavezu, s ciljem okupljanja pčela i prihvaćanja matice dok prenose otvoreni med iz saća.

RAZROJAVANJE PRIJE GLAVNE PAŠE, UZ DODAVANJE OPLOĐENE MATICE

Ako u ovom periodu možemo osigurati mladu oplođenu maticu, tada smo postupak pojednostavili i ubrzali jer će mlada matica, čim bude oslobođena iz kaveza za transport, početi sa nesenjem i osigurati dobar razvoj nukleusa, koji uz povoljne pašne uvjete do kraja sezone može osigurati dovoljne zalihe meda za zajednicu, a često i višak za pčelara. Ako formiranom nukleusu dodajemo sparenu maticu, moramo paziti da takav nukleus nije formiran od zajednice koja je imala već povučene matičnjake, jer je primitak takve matice gotovo nemoguć.

DIJELJENJE PČELINJE ZAJEDNICE NA DVA DIJELA, BEZ IKAKVE DRUGE INTERVENCIJE

Spomenut ću, među mnogim needuciranim pčelarima, često spominjani način „razrojavanja“ - dijeljenjem pčelinje zajednice na dva dijela. Pritom se matica ne traži, a onaj dio kojemu nije pripala matica osuđen je na neizvjesnu budućnost. Problem je u tome što pčele u dijelu bez matice povlače prisilne matičnjake iz starijih radiličkih ličinki, koje su slabije hranjene i ne mogu osigurati maticu željene kvalitete i potencijala. Takva zajednica, ako i ima dovoljno radiličkog legla, u narednih tridesetak dana neće imati novih izletnica, a najveću brigu o zajednici će preuzeti sve manji broj sve starijih izletnica. **Ovu praksu treba izbjegavati i na prihvatljiv način koristiti uzgojene matice i matičnjake.**

ISKORIŠTAVANJE STARE MATICE NAKON GLAVNE PAŠE

Nakon uzgoja, uglavnom nakon glavne paše, matice se dodaju u proizvodne zajednice koje nastavljaju razvoj zajednice sa minimalnom mogućnosti rojenja. Matice koje se mijenjaju mogu se iskoristiti kao pomoćne, čak i u istoj košnici, odvojene Snelgrovom ili poklopnom daskom s letom, iznad proizvodne zajednice. Matica se sa 2 do 3 okvira legla podigne u gornji nastavak koji se popuni medom i izgrađenim saćem. Nakon nekoliko tjedana matica se može zamijeniti zrelim matičnjakom ili mladom maticom iz kasnijeg uzgoja.

Interesantan i jednostavan način zamjene matice i „razrojavanja“ je zamjena matice nakon glavne paše - prilikom vrcanja. U to vrijeme treba imati oplođene matice i vrcanje može početi. Plodište zajednice (LR) je u donjem nastavku, iznad njega je matična rešetka, a na nju se dodaje nastavak sa satnim osnovama i 2 okvira meda do stranica nastavka. U taj nastavak stresaju se sve pčele sa okvira za vrcanje. Kada su okviri streseni košnica se zatvara i nakon nekoliko sati nastavak s osnovama se stavlja na podnicu, dodaje se matična rešetka te jedan izvrcani nastavak sa izgrađenim saćem. Na zadnji nastavak se stavlja poklopna daska s letom ili Snelgrova daska, na koju se stavlja cjelokupno plodište. Ovako formiranoj zajednici se nakon 6 sati u donji nastavak dodaje sparena matica u kavezu. Veći dio pčela izletnica vratit će se u donji nastavak i prihvatiti mladu maticu. Zbog prisutnosti velikog broja satnih osnova i nedostatka legla tu će se stvoriti uvjeti za gradnju saća. U gornjem nastavku, nakon izlaska izletnica, ostaju mlade pčele, koje će rado prihvatiti mladu oplođenu maticu u kavezu ili zreli matičnjak. Na ovaj način možemo, nakon nekog vremena, kada se izleže nova generacija pčela i one postanu izletnice, gornju zajednicu preseliti na novi udaljeni pčelinjak. Istu zajednicu možemo zadržati iznad proizvodne, ovisno o potrebi i nastavku paše, sve do kraja nektarne paše, uz povremeno pojačavanje proizvodne pčelinje zajednice pomoću Snelgrove daske.

POLLETOV NAČIN RAZROJAVANJA

Često spominjan način razrojavanja – dijeljenja zajednice na dva dijela, bez osjetnog smanjenja prinosa. Praktično ga je primijeniti nakon glavne paše – iza vrcanja, kada se i inače vrši pregled zajednica. Iz plodišta se izvadi matica sa jednim okvirom legla i stavi u prazan nastavak, koji se spušta na podnicu. Ostatak prostora se popuni praznim izgrađenim saćem, a dobro je ostaviti i 1 do 2 okvira meda uz stranice košnice. Iznad ovog nastavka dodajemo matičnu rešetku i medišni nastavak u kojem je izgrađeno saću, kojega imamo dovoljno nakon vrcanja. Iznad medišnog nastavka dodaje se plodišni nastavak s ostatkom legla, bez matične rešetke. Na gornjem nastavku otvorimo leto i nakon jednog dana, uz okvire s leglom dodamo jedan zreli matičnjak. Nakon oplodnje, i kada matica zanese 7 do 8 okvira legla, zajednicu možemo preseliti na novu lokaciju.

ROSFUSOVI OPLODNJACI

Ovaj sistem oplodnjaka može se iskoristiti kao odličan način umnožavanja pčelinjih zajednica. Ovi oplodnjaci se rade tako da se nastavak (LR ili Farar) podijeli po dužini na tri dijela. O konstrukciji i brtvlje-

nju oplodnjaka ovisi cjelokupan uspjeh ovog oplodnjaka. Opis konstrukcije i rada s ovim oplodnjacima već je opisivan u "Hrvatskoj pčeli", a napomenut ću samo način razrojavanja. Oplodnjake je najbolje koristiti na početku glavne paše, a često ih prije toga oslobodimo viška legla, pojačavajući proizvodne zajednice. Dakle, oplodnjak stavimo u funkciju, uzgojimo matice i pustimo ih da zanesu dva okvira legla. Tada cjelokupan sadržaj oplodnjaka prenosimo u nukleuse (5 do 7-okvirni), ostatak prostora popunjavamo satnim osnovama i izgrađenim saćem. Nukleuse prevozimo na drugi pčelinjak gdje će se vrlo brzo razviti i do zime sakupiti dovoljne zalihe hrane. Na ovaj način uspjeh oplodnje može biti oko 80 posto, a od jedne zajednice možemo formirati i 6 takvih nukleusa (dva kata). U donjem nastavku, koji je bio plodišni, također se ostavlja jedan okvir legla i jedan matičnjak (nikako matica). Nakon selidbe oplodnjaka ovaj nastavak nastavlja normalno funkcionirati jer smo i njemu omogućili da odgoji novu maticu. **Oprez! Oplodnjaci se mogu lako izrojiti ukoliko ih na vrijeme ne prenesemo u nukleuse.**

FORMIRANJE PAKETNOG ROJA

Nakon glavne paše, kod vrcanja možemo stresanjem pčela iz medišta, bez traženja matice, formirati paketni roj. U praznu košnicu u koju su stavljene satne osnove i bočno postavljena dva okvira s medom, stresamo pčele u količini od 1 do 2 kilograma i košnicu odmah zatvaramo. Košnicu prenosimo na novu lokaciju udaljenu minimalno 4 do 5 kilometara i ostavljamo zatvorenu nekoliko sati. Nakon nekoliko sati ili sutradan, ukoliko smo stresanje obavili popodne, otvaramo košnicu i pčelama dodajemo maticu u kavezu, tako što kavez postavimo na satonoše okvira. Kod formiranja paketnog roja - pčele ne moraju biti iz iste košnice. Pčele će se zbog prisutnosti mlade matice i meda, a odsutnosti legla, osjećati kao roj te će vrlo brzo izgraditi satne osnove i razviti se do kraja sezone.

UMJETNI ROJ, FOTO: WWW.PCELINJAK.COM

KONTROLA OPLODNJE MATICA

Ako u nukleusima, koji su formirani uz dodavanje matičnjaka, ne dođe do oplodnje matice ili matica ne polaže kvalitetno i pravilno leglo, njih treba pravovremeno, prije pojave trutuša, rasformirati i pripojiti drugim nukleusima ili zajednicama. Oplodnja matica u nukleusima (oplodnjacima) često najviše ovisi o rasporedu, razmaku i boji nukleusa, što svakako treba uzeti u obzir kod razrojavanja.

SELIDBA NUKLEUSA

Kao i kod selidbe proizvodnih zajednica, posebnu pažnju treba posvetiti nukleusima koji se preseljavaju odmah nakon formiranja. Takve zajednice su uglavnom pod stresom, osjećaju nedostatak svoje matice, nemaju maticu koja polaže jaja, a ako imaju matičnjak, tada i on može biti ugrožen ne samo od samih pčela, već i od mogućnosti oštećenja u transportu. Postupak razrojavanja treba prilagoditi tako da se matice ili matičnjaci (po mogućnosti) dodaju nakon selidbe. Prilikom selidbe pčele moraju imati kvalitetnu ventilaciju, a poželjno je prilikom formiranja poprskati ih malo raspršenom vodom.

PRIHRANJIVANJE NUKLEUSA

Koliko i kako ćemo prihranjivati nukleuse ovisi o vremenu formiranja nukleusa, broju dodanih okvira legla, količini natrešenih pčela, nastavku nektarne paše i o tome selimo li nukleuse na novo udaljeno mjesto ili ostaju na istom pčelinjaku. Ako nukleusi ostaju na istom pčelinjaku, sve izletnice se po navici vraćaju na mjesto gdje se nalazila njihova košnica i nukleusi ostaju bez pčela izletnica. Potrebno je narednih 7 do 10 dana prihranjivati pčele sa nekoliko decilitara rjeđeg šećernog sirupa, prvenstveno radi osiguranja vode u košnici. Ako u nukleus dodajemo satne osnove, tada sirup također potiče gradnju saća, ali značajno pridonosi postotku primitka matičnjaka ili dodane matice.

LIJEČENJE NOVOFORMIRANIH PČELINJIH ZAJEDNICA – NUKLEUSA

Jedna od pčelinjih bolesti koja pčelarima zadaje najveće glavobolje je varoa. Kod razrojavanja i formiranja novih pčelinjih zajednica nalazimo se u prilici da u većini slučajeva možemo kvalitetno i temeljito primijeniti neko od kontaktnih sredstava za tretman varoe. U gotovo svim opisanim načinima razrojavanja javlja se period kada u košnici nema legla ili je ono minimalno. To se događa kada mlada matica ***pronese***, ali još nije došlo do poklapanja legla. Tada se sve varoe nalaze na pčelama i tretman kontaktnim sredstvima daje najbolji učinak. Isto tako, u tom periodu medišta su ili prazna ili ih uopće nema na košnicama – nukleusima, a to na minimum smanjuje mogućnost kontaminacije pčelinjih proizvoda. Ako se razrojavanje, a samim tim i tretiranje obavlja u isto vrijeme na svim nukleusima, tada je učinak liječenja daleko veći.

Ovom prilikom su opisani samo neki, autoru prihvatljiviji načini razrojavanja, ali za provođenje bilo kojeg načina nužno je dobro poznavati biologiju pčela jer se na njoj temelji cjelokupna tehnologija pčelarenja.

Josip Križ, pčelar i uzgajivač matica iz Zagreba

Razlozi uzgoja i selekcije pčelinjih matica

Matice uzgojene tihom izmjenom bile bi najbolje kada bi sve bile porijeklom iz najproduktivnijih zajednica, ali to nije uvijek slučaj. Zato nam preostaje samo jedan način, a to je da putem selekcije dođemo do matica visoke plodnosti, koje daju životno sposobno potomstvo. Od takvih se matica, putem presađivanja 10-satnih ličinki radi uzgoj selekcioniranih matica pčela. Ove matice u proljeće razvijaju snažne zajednice koje imaju manji rojevni nagon, otpornije su na zarazne bolesti, a time i visokoproduktivne.

Kada pčelar pročita veliki broj literature najvjerojatnije si postavi pitanje: ***kakve ja to pčele uzgajam, a već tolike godine pčelarim?*** Odgovor možemo dati u jednoj jedinoj rečenici, a on glasi: mi već duži niz godina uzgajamo niskoproduktivnu vrstu pčela, koja je zadržala samo boju nekada visokoproduktivne kranjske (sive) pčele, koju danas rijetko možemo vidjeti na pčelinjacima. Mi i dalje posjedujemo izvorne linije visokoproduktivnih pčela kranjske vrste, za što posjedujemo i dokaze. Dokaz tome je sljedeći: s istim ili vrlo sličnim ukupnim mogućnostima kojima raspolaže naše pčelarstvo, uspoređujući ga s ostalim zemljama svijeta i okruženja, samo svaka peta zajednica postiže petogodišnji svjetski prosjek. Iako za ovo postoje barem dva razloga, spomenut ćemo samo jedan na koji može utjecati svaki pčelar - ***uzgojem produktivnijih pčela.*** Razlog niske prosječne produktivnosti leži u velikim zimskim gubicima, slabom proljetnom razvoju i malom broju mladih pčela koje ulaze u zimu. Uzrok svemu ovome su zarazne bolesti pčela, ***američka gnjiloća, Nosema apis, Nosema ceranae, vapnenasto leglo, akutna paraliza pčela,*** a vektor svega je ***Varroa destructor***. Do pojave ovih bolesti dolazi iz najmanje dva razloga. Najveći broj naših pčelara se u zaštiti pčela uglavnom oslanja

OPLODNA STANICA, FOTO: I. BERG-DIVALD

na razna kemijska sredstva, vitamine, proteine i razne stimulatore koje često koriste u nekontroliranim količinama kao preventivna sredstva. Drugo, pčelarima nestaje snage kao i materijalnih sredstava da na propisan način, njima dobro poznat, rade uzgoj pčelinjih zajednica i da na vrijeme obave sve potrebne radove na pčelinjacima.

U ovom tekstu nudim trajnija rješenja mnogih problema u stvaranju vrsta pčela koje će biti otpornije na zarazne bolesti, a samim time i puno produktivnije, dok se upotreba lijekova može smanjiti na minimum. Na jednom od mojih predavanja o uzgoju i selekciji matica, dugogodišnji pčelar mi je postavio pitanje - što mislim o rojevnim maticama i maticama iz prisilnih matičnjaka? Odgovor je glasio: "Uzgoj rojevnih i prisilnih matica predstavlja najteži oblik anti-selekcije." To je grubo, ali zato je nepobitna istina izrečena u jednoj rečenici. Međutim, u najmanje 90 posto svih pčelinjih zajednica kojima raspolažu pčelari, u RH nalaze se matice uzgojene putem prirodnog rojenja ili iz prisilnih matičnjaka. Upravo iz tih razloga onaj mali broj pčelinjih zajednica koji se uspije razviti, nije u stanju iskoristiti glavnu pašu jer njezinom pojavom dobivaju rojevni nagon. Matice uzgojene ***tihom izmjenom*** bile bi najbolje kada bi sve bile porijeklom iz najproduktivnijih zajednica, ali to nije uvijek slučaj. Zato nam preostaje samo jedan način, a to je da putem selekcije dođemo do matica visoke plodnosti, koje daju životno sposobno potomstvo. Od takvih se matica, putem presađivanja 10-satnih ličinki radi

MATIČNJACI, FOTO: S. KUNDIJA

uzgoj selekcioniranih matica pčela. Ove matice u proljeće razvijaju snažne zajednice koje imaju manji rojevni nagon, otpornije su na zarazne bolesti, a time i visokoproduktivne. Rješavanju problema selekcije i uzgoja matica posvetio sam trećinu života, koristeći se stranom i domaćom literaturom i vlastitim iskustvom uz rad s pčelama i velikim brojem izvedenih pokusa. Moja razmišljanja, veliki broj pokusa i mnoge moje pretpostavke i rješenja koja se nalaze u ovom tekstu, mogu korisno poslužiti ne samo pčelarima već i onima koji se bave proučavanjem pčela ili u cilju unaprjeđenja cjelokupnog pčelarstva i za one koji rade razne pokuse. Pčelarima i onima koji se tek imaju namjeru baviti ovim poslom - moram reći da pčele ne donose samo med, pelud, propolis i matičnu mliječ, a time i materijalnu korist. Pčele uzgajivaču donose duševni i fizički mir, one pobuđuju tolerantnost koja rađa životno zadovoljstvo, a time i sreću i radost uzgajivaču i njegovoj obitelji. Svaka država, regija, grad i naselje mora zaštititi izvornu kvalitetu pčelinjih proizvoda, a prvenstvena odgovornost leži na samim pčelarima, veterinarskoj službi i svim ostalim nadležnim službama. Pomoć pčelarima i njihovim organizacijama treba pružiti u nadogradnji, osposobljavanju i animiranju mladih, ne samo edukativno, već pri kupovini pčelarske opreme. Ta vrsta pomoći nije prosipanje novaca već najveća kamata koja je uložena u mladog čovjeka. Treba imati na umu da uzgajivač pčela putem prodaje pčelinjih proizvoda prima za to svega jednu desetinu vrijednosti od takvog rada. Drugih devet desetina pčele i pčelari svojim radom ustupaju cijeloj društvenoj zajednici putem oprašivanja poljoprivrednih i drugih kultura.

„Ako na planeti zemlji ne bude čovjeka, ništa se neće promijeniti. Nestane li pčela, nema oprašivanja, izumrijet će flora i fauna, neće bit šuma, potoka, rijeka i jezera. Zemlja bi bila jedna velika pustinja“. Mi već sada puštamo glas koji u obliku jeke odzvanja i poziva čovjeka na racionalizaciju suživota s prirodom jer postoji velika zabrinutost u očuvanju pitke vode koja će zasigurno biti najsjajniji i rijetki proizvod za nekoliko godina. Uz ovakav način razmišljanja ide i opće upozorenje o važnosti pčela kao glavnog aktera oprašivanja koji promovira postojanje života na planetu zemlji. Samo, imajmo na umu da se djeca u Kini penju po stablima voćaka kako bi ručno pomoću peruški i donesene peludi oprašili voće jer više nema oprašivača. Mislim da se nad ovim i mi moramo dobro zamisliti kako nas ne bi zatekla ista, ako ne i još gora sudbina. Na nama je velika odgovornost da očuvamo naše pčele.

ZAŠTO UZGOJ I SELEKCIJA PČELINJIH MATICA?

Postoje barem tri glavna razloga zbog čega se radi uzgoj i selekcija matica pčela i samih pčelinjih zajednica.

1. Za izmjenu starih i iscrpljenih matica mladim selekcioniranim i oplođenim maticama.
2. U svrhu proširenja pčelinjaka, ali i za poboljšanje kvalitete i produktivnosti pčelinjih zajednica.
3. Za pčelare koji se bave uzgojem i prodajom paketnih rojeva, a nemaju potrebnu infrastrukturu i znanje za uzgoj i selekciju matica pčela.

Metodologija rada s pčelama, dodavanje matica, selekcija i sve ostalo detaljno je opisano po naslovima u ovoj knjizi. I to nije sve, poznato je da je ***Apis meliffica carnica*** jedna od najproduktivnijih pčela na svijetu, najcjenjenija po svojim odlikama, kao što su: ***mirnoća na saću, brzi proljetni razvoj, jaki nagon čišćenja, iskorištavanje paša, otpornost na bolesti*** i još mnogo toga što krasi ovu autohtonu vrstu pčela. Naš cilj je da održimo ovu vrstu i da ne dozvolimo dolazak i uvoz nekih drugih vrsta nama nepoznatih, ili bolje reći - onoga što može naštetiti našem eko-sustavu. Zbog svega navedenog nastojat ćemo opskrbiti naše pčelare izuzetno kvalitetnim maticama pčela naše sive pčele, a samim tim osigurati im zdrave i visokoproduktivne zajednice.

MINI OPLODNJACI, FOTO: S. KUNDIJA

Dražen Mihac,
pčelar iz Đurđevca
PU "Bagrem" Đurđevac

Otresač pčela

Svima je poznato da si mi pčelari zbog prirode ovog posla volimo pomoći u radu oko pčela, kao i na pčelinjacima. Jedan od tih težih, ali i "slađih" poslova, samo je vrcanje meda koje ponekad zna biti i bolno zbog uboda naših dragih kukaca.

Tako se i naš kolega iz Đurđevca **Josip Mladić**, inače po struci strojarski tehničar, koji se bavi pčelarstvom već dvadesetak godina te koristi više paša godišnje, dosjetio kako pomoći sebi, ali i drugima kod vrcanja meda, te napravio otresač za pčele.

I kako Josip kaže: "Nije taj stroj ništa novo jer se otresači pčela koriste već dugo vremena, ali sam ja ovakav stroj napravio i prilagodio sebi i svojim potrebama. Potrebno mi je negdje oko tjedan dana za izradu, radi na 12 V, a ima oko 10 m kabla, kao i prekidač-sklopku za pokretanje nogom, limeni sipaonik i dr."

Većinu dijelova Mladić sam kupuje i pravi, tako da nema problema s rezervnim dijelovima.

I kako zima ide pomalo svome kraju, a pčelarska godina svome početku, te se nadamo i boljoj pčelarskoj godini od prošle, vjerujemo da smo ovim tekstom nekoga potaknuli da sebi olakša vrcanje meda, a može i kontaktirati Josipa Mladića iz Đurđevca, koji će rado pomoći.

Medno!

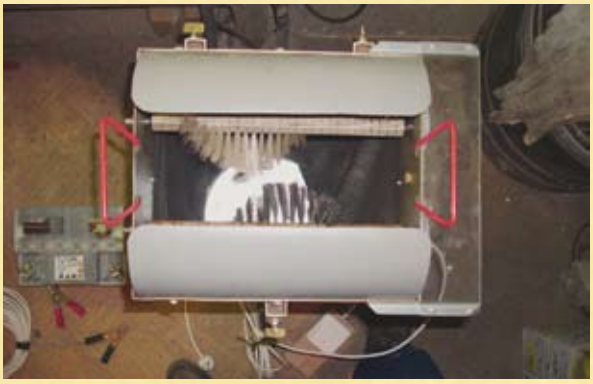

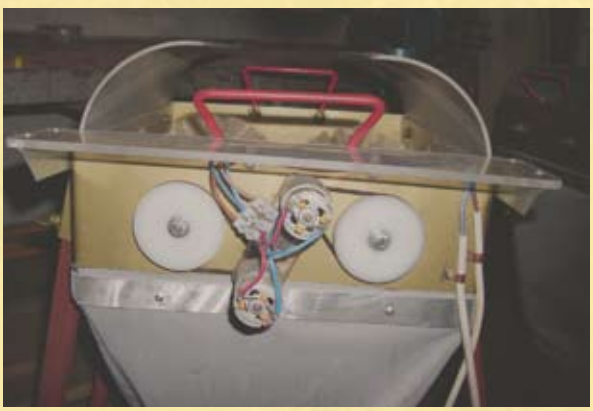

Ivana Berg-Divald,
mag. novinarstva,
novinarka časopisa
Hrvatska pčela

Znanstvenici potvrdili: med uništava bakterije otporne na antibiotike

Novo istraživanje provedeno na Welškom sveučilištu je pokazalo da bi med, koji se već stoljećima koristi za liječenje rana, mogao biti najbolje sredstvo protiv bakterija otpornih na antibiotike, uključujući i MRSA – superbakteriju.

Iako liječenje medom nije ništa novo budući da su pripravke za liječenje rana koji su sadržavali med koristili i u drevnim civilizacijama, tajna njegovog ljekovitog djelovanja uglavnom je bila nepoznata modernoj medicini.

No, sudeći prema najnovijoj studiji **Instituta Cardiff na Welškom sveučilištu**, znanstvenici su razriješili određene nepoznanice i dokazali da ***manuka med uništava tri tipa bakterija koje obično inficiraju rane: Pseudomonas aeruginosa, Streptococci - streptokoke skupine A***, uključujući i na meticilin rezistentni ***Staphylococcus aureus - MRSA „superbakteriju“.***

Ovaj med, dobiven od nektara kojeg pčele skupljaju s manuka drveta na Novom Zelandu, ***sprječava rast mikroba*** na vrlo neobičan način, a možda bi mogao i poništiti njihovu otpornost na antibiotike, priopćio je novinarima vođa tima Instituta Cardiff na Sveučilištu u Walesu (UWIC) **profesor Rose Cooper**, koji je ustanovio da med manuka blokira pričvršćivanje bakterije na tkivo, što je nužno u procesu infekcije.

- Naša istraživanja sa streptokokama i pseudomonasom su pokazala da manuka med može blokirati vezanje bakterije za tkiva, što je osnovni korak u stvaranju akutnih infekcija. Sprječavajući povezivanje blokira se i formacija biofilma, koji štiti bakteriju od antibiotika i omogućava im uzrokovanje teške infekcije. Drugi testovi su pokazali da med može učiniti da i MRSA bakterija postane osjetljivija na antibiotike poput oksacilina. To znači da bi ***postojeći antibiotici postali djelotvorniji ako se koriste zajedno s medom manuka***, pojasnio je **profesor Rose Cooper**.

MANUKA SE ČESTO ZAMIJENI SA SRODNOM JOJ VRSTOM – KANUKOM (***KUNZEA ERICOIDES***). IAKO SU NA PRVI POGLED JAKO SLIČNE JER OBJE BILJKE MOGU IZRASTI KAO GRM ILI DRVO, NAJLAKŠI NAČIN DA SE UOČI RAZLIKA IZMEĐU NJIH JE DA SE OPIPAJU LISTOVI – KOJI SU KOD MANUKE BODLJIKAVI (HRAPAVI), A KOD KANUKE MEKANI. OSIM TOGA, KANUKINI MALI BIJELI CVJETOVI SU „NAČIČKANI JEDAN DO DRUGOG“, ZA RAZLIKU OD MANUKINIH KOJI SU POJEDINAČNO RASPOREĐENI. KAO I KOD NJENOG SRODNIKA MANUKE, KANUKINO ČVRSTO DRVO MAORI SU ČESTO KORISTILI PRI IZRADI RAZNIH ALATA, ZA OGRIJEV, A ULJE U LJEKOVITE SVRHE.

MANUKA (*LEPTOSPERMUM SCOPARIUM*) zimzeleno je drvo kojemu je prirodno stanište Novi Zeland. Drvo je naziv (***manuka)*** dobilo po Maorima, narodu koji se između 9. i 13. stoljeća, doplovivši u kanuima, iz Polinezije naselio na područje Južnog i Sjevernog otoka, gdje su se već 1642. sukobili s Europljanima. Sukobi su trajali sve do 1769. godine kada je britanski istraživač **James Cook** s njima uspostavio prijateljske odnose te sasvim slučajno otkrio ***manuku.***

Naime, **James Cook** je putujući oko Novog Zelanda primjetio da ljudi iz plemena Maori gnječe lišće nekog drveta i stavljaju ga na rane, žvaču ga kod problema s probavom, prave čaj kod prehlade i nesanice. Nazvao je to drvo ***čajno drvo*** i takav naziv je prihvaćen od botaničara **Sir Josepha Banksa**, iako nema nikakve veze sa pripremanjem čaja. Maori su joj pak pripisivali posebno snažno djelovanje i smatrali je najjačom vrstom čajevca, koja raste samo na Novom Zelandu.

Iz ovog drveta se dobiva **manuka ulje** koje nema nikakvih toksičnih djelovanja na ljude, vrlo je male molekularne strukture i kao takvo brzo prodire u kožu, puno brže i bolje od nekih drugih ulja. Manuka ulje je vrlo kompleksnog sastava i do sada nije nikome pošlo za rukom sintetski ga dobiti. Sadrži nekoliko vrlo rijetkih sastojaka (***viridiflori, ß-terpinol i alilheksanoat***). Jako je zapaljivo i to već od 60 stupnjeva Celzijusa, treba ga pažljivo upotrebljavati kod djece, trudnica, dojilja i naravno osjetljivije kože.

Manuka, prema tvrdnjama stručnjaka ima ***antibakterijsko, antivirusno i protugljivično djelovanje*** (jedno od rijetkih ulja koje djeluje na sve tri vrste organizama). Djeluje na ***alergije, dišne puteve, vene, osipe, reumatske i artritisne bolesti, bolove u mišićima, upale uro-genitalnog trakta i upale usne šupljine tezubnog mesa, pa čak i smanjuje djelovanje karijesa na slabu zubnu caklinu.*** Služi za dezinfekciju prostora, zraka i kože. Djeluje protiv akni (antibakterijsko djelovanje), sprječava upale uzrokovane ***candidom, stafilokokom i ubodima insekata.***

Osim na tijelo, djeluje i na ljudski duh kao repelent tako što stabilizira živčani sustav i psihu. Može se koristiti protiv nametnika u krznu životinja, a također i protiv ušljivosti kod ljudi. ***Potiče protjecanje limfe kroz tkivo i tako doprinosi izlučivanju štetnih tvari iz organizma. Stimulira imunitet, pojačava tonus mišića, ublažava svrbež kože, sprječava prodor mikroorganizama*** u dublje dijelove kože, ***liječi manja oštećenja kože*** tako što ***potiče njeno zarastanje*** (dobra preventiva kod oštećenja kože terapijom zračenja), regulira ***izlučivanje loja žlijezda i izlučivanje sline.***

Manuka med, kao i ulje, ***izuzetno je ljekovit*** te posjeduje snažna ***antibakterijska, antimikrobna, antivirusna, antiseptička, protuupalna i antifungalna svojstva***, što ga čini izuzetno učinkovitim u liječenju različitih zdravstvenih stanja, smatraju znanstvenici.

MANUKA (***LEPTOSPERMUM SCOPARIUM***) JE ZIMZELENA BILJKA, KOJA OBIČNO RASTE KAO GRM OD 2 DO 5 METARA VISINE, ALI MOŽE IZRASTI I U UMJERENO VELIKO DRVO - DO15 M. GUSTO SE GRANA I IMA MALE LISTOVE OD 7 DO 20 MM DUŽINE I OD 2 DO 6 MM ŠIRINE, SA KRATKIM ŠILJKOM NA VRHU. CVJETOVI SU BIJELE BOJE, KOJI POVREMENO MOGU BITI I ROZA, PROMJERA OD 8 DO 15 MM (RIJETKO DO 25 MM) I IMAJU 5 LATICA.

Kako bi se istražila posebna svojstva manuka meda **Sveučilište Waikato u Hamiltonu** na Novom Zelandu oformilo je radnu skupinu, pod nazivom ***Waikato znanstvena jedinica za istraživanje svojstva meda,*** koja je posebno svojstvo manuka meda nazvala ***Unique Manuka Factor (UMF ®)*** – Jedinstveni manuka faktor, standard pomoću kojeg se kategoriziraju vrste meda s obzirom na njihovu antibakterijsku jačinu.

Osim toga, **profesor Thomas Henle** sa Njemačkog Sveučilišta u Dresdenu je 2008. godine otkrio ***metilglioksal*** kao aktivni sastojak manuka meda. Tako da se danas na pakiranju svakog manuka meda označava prisustvo metilglioksala kao **MGO**, primjerice MGO 100 predstavlja 100 mg metilglioksala po kilogramu.

POSEBNA SVOJSTVA MARKETINGA?

Ipak, iako su provedena brojna istraživanja, još u potpunosti nije jasno zašto, u odnosu na druge vrste meda, samo ***manuka med posjeduje specifična svojstva.***

Budući da su neki drugi znanstvenici složni u tvrdnji da su sve vrste meda specifične i blagotvorne u sprječavanju i liječenju određenih zdravstvenih stanja, nije zgorega zapitati se – ne vrijedi li možda za ***posebna svojstva manuka meda*** pravilo da ono što tražiš – to ćeš i naći!?

Stoga se nameće pitanje – što bi se tek našlo u drugim vrstama meda da se počne tražiti?! Odgovor jedino možemo saznati kada se pokrenu nova znanstvena istraživanja, za koja, budimo realni, treba i novca.

A radi li se možda ovdje samo o dobroj promidžbi ***manuka meda*** – prosudite sami, jer sudeći prema brojnim medijskim napisima, ispada da s manukom možete gotovo sve, pa čak i koristiti je umjesto sredstva za čišćenje zahodske školjke.

Gvido Gržetić,
pčelar iz Pazina

Imali su rješenje za varou!?

Ni jedan lijek nema sposobnost da 100 posto eliminira varou. To znači da mi tretiranjem varoe ustvari vršimo selekciju jer slaba varoa pada, a jaka postaje još jača. To je prirodni zakon! Treba stvoriti uvjete da varoi „bude teško“, a onda će je pčele same eliminirati. Kada se porežemo - za ranu se pobrine naše tijelo (priroda), stoga omogućimo pčelama da varou pobijede same. Zaboravimo lijekove (koji to nisu), ako želimo dobro sebi i pčelama.

Peter Rosenkranz, sa sveučilišta u Tubingenu želio je svojim pokusima ustvrditi što dovodi do različitog ishoda Varooze u zajednicama ***europskih i afrikaniziranih pčela u Brazilu***. Preciznim mjerenjima nije mogao utvrditi znatne razlike u održavanju mikroklime između ove dvije rase. Međutim, razlike u dužini razvoja pojedinih oblika bile su uočljive. Stanice afrikaniziranih pčela poklapale su se i do 8 sati ranije, dok je **ukupan razvoj afrikaniziranih pčela iznosio između 410 do 480 sati, a europskih 440 do 480 sati. Prosječna razlika između ove dvije rase iznosila je 20 sati.** Ta razlika može biti jedan od razloga smanjene reprodukcije varoa na afrikaniziranim pčelama. Pregledom legla točno određene dobi utvrđeno je da **kod afrikaniziranih pčela 50,3 posto varoa ne daje potomke na radiličkom leglu**, dok je **kod europskih** taj postotak iznosio svega **15,9 posto**. U stanicama gdje je došlo do odlaganja jaja kod ove dvije vrste pčela nije uočena znatnija razlika u ukupnom broju potomaka. Utvrđene razlike dovode do toga da u Južnoj Americi kod afrikaniziranih pčela do danas nisu utvrđene ozbiljnije poteškoće uzrokovane ***Varoozom***. Na pitanje što podrazumijeva pod pojomom „europska pčela“ - autor je odgovorio da je to ***križanac talijanske i kranjske pasmine.*** Svakako je jasno da je otpornost prema ***Varoozi*** u ovom slučaju uvjetovana rasnim razlikama. (mislim da je tu P. Rosenkranz pogriješio – op. autora).

Gornji dio prepisan je iz lista „Pčela“ broj 1. iz 1987. godine. Autori su Đ. Sulimanović, M. Spitzer i J. Marković s radnog sastanka ***„Varoa work shop“*** održanog u Feldafingu. Bili su tako blizu rješenju, ali su zanemarili neke činjenice ili ih P. Rosenkranz nije uočio, a možda one život znače.

1. Nisu obratili pažnju na saće (ili satnu osnovu) koje se razlikuje kod europskih i afrikaniziranih pčela. Stanice saća europskih pčela imaju mjeru 5,4 mm. ***Afrikanizirana, azijska i afrička pčela*** žive i množe se na manjoj ćeliji saća (manje su) i normalno žive u suživotu sa varoom. Stanice saća su im od 4,6 do 4,9 mm za radiličko leglo. Europske vrste pčela su do prije 120 godina (1890. godine) veličinom bile iste kao neeuropske pčele, ali je čovjek (A. Baudoux) sa svojim sljedbenicima povećao i povećavao stanicu saća pod geslom „veće je bolje“, a to nije ništa drugo nego lakomost.
2. Kod malih stanica (tako ih zovu u Americi i Europi) u plodištu pčela je gušći sklop legla, postiže se veća temperatura na kojoj se varoa slabije množi, izliježe se prije vremena, nedovoljno spolno zrela. Europske pčele se izliježu 21. dan, a neeuropske vrste pčela se izliježu 19. dan ili nakon 19,5 dana. Kod pčelara **B. D. Labina** je 2009. godine na prirodnom saću do 4,9 mm stanica saća u plodištu izmjerena temperatura 38,1 °C. Znamo da varoa ugiba pri temperaturi od 37 °C.

Prve male stanice su upotrebljene 1997. u Americi (**Ed i Dee Lysbu**). Danas se male stanice koriste i u Europi. Potrebne su generacije pčela i saća da se vratimo tamo gdje smo bili prije 120 godina. Kada su u SAD-u 2006. bili veliki gubici pčela tisuću, organskih pčelara u SAD-u (koji pčelare s malom stanicom saća) nije imalo nikakvih gubitaka.
To je ono što nam fali.

Mirjan Rimanić,
pčelar iz Pazina

Sladak vikend u Pazinu - gradu meda

Mnoštvo ljubitelja meda i pčelinih proizvoda, a ponajviše djece okupilo se na otvaranju ***6. dana meda u Pazinu***, na kojima se predstavilo **60 izlagača** iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Slovenije i Italije, izloživši šarolik asortiman proizvoda od meda i opreme za pčelarstvo.

Sladokusci su do zatvaranja sajma, mogli uživati u raznim vrstama meda u maštovitoj ambalaži te nabaviti druge pčelinje i pčelarske proizvode, kao što su propolis, vosak oblikovan u razne predmete, matičnu mliječ, ljekovite pripravke. Tu su se našli i dodaci prehrani - od pčelinjih proizvoda, medice i drugi napici s medom te kolači i druge slastice s medom. Pčelarima, koji su se također okupili u iznimno velikom broju, bili su namijenjeni štandovi s pčelarskom opremom i literaturom.

Ovogodišnji ***Dani meda u Pazinu*** održali su se u sklopu obilježavanja 15. godišnjice ocjenjivanja meda u Istri, 30. obljetnice utemeljenja Udruge pčelara „Lipa“ iz Pazina i stote obljetnice osnutka ***Istarskog pčelarskog društva u Pazinu.*** Predsjednik „Lipe“ **Ranko Anđelini** je na otvaranju ponovio inicijativu za ***projekt »Pazin - grad meda«***. Argumente za to nalazi u pazinskoj pčelarskoj školi, ***pazinskoj mednoj žlici, Mednim točkama središnje Istre i Danima meda.***

- Sve to daje nam za pravo da iniciramo projekt »Pazin - grad meda«. Smatramo da Pazin to zaslužuje, tim više jer ima drugu povijest pčelarstva koja je sažeta u knjizi ***»Pčelarenje u našem kraju«,*** koju je ovih dana objavila Udruga pčelara „Lipa“, zaključio je Anđelini.

Budući da pčelari, ne samo pazinski, nego i iz drugih krajeva Istre, često gostuju u vrtićima, ne čudi što su ***Dane meda*** posjetili polaznici velikog broja istarskih vrtića. Njima je na raspolaganju bilo 20 vodiča, pčelara od kojih su mogli doznati najzanimljivije pojedinosti iz života pčela i proizvodnje meda. Posebno je živo bilo na degustacijskim štandovima, na kojima su mališani uživali u okusima raznih vrsta meda.

Pazinske ***Dane meda*** otvorio je istarski dožupan **Vedran Grubišić** riječima da je ovo važna manifestacija, jer osim o radu i priznanjima naših pčelara svjedoči i o očuvanosti okoliša.
- Stoga su takvi projekti važni za valorizaciju tradicije, ali i poticaji su za drugačije sutra. K tomu, najbolji su pokazatelj kako je jedna udruga uspjela potaknuti cjeloživotno učenje, u čemu će im i ubuduće, kao i dosada, pomagati Županija, rekao je dožupan.

Državni tajnik u Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva **Ivan Bubić** rekao je da Istarska županija uspješno vodi svoje poduzetnike, a među njima i pčelare. Ovom je prigodom pozvao sve poduzetnike da se prijave za poticaje Ministarstva namijenjene poduzetnicima. To će omogućiti razvoj gospodarstava i povećanje zapošljavanja. Obrazloživši sustav poticaja i vladinih investicijskih projekata, zaključio je da i ***Dani meda u Pazinu*** upućuju na pozitivne rezultate te je zaželio izlagačima i pčelarima mnogo uspjeha i mednih rezultata.

Pazinski gradonačelnik **Renato Krulčić** zahvalio je organizatorima što su i u ovoj teškoj situaciji uspjeli organizirati manifestaciju. Stoga će Grad i nadalje pomagati svojim pčelarima u ostvarenju njihovih planova, među kojima je ove godine predstavljena ***pazinska medna***

Šampion - kaduljin med Janka Rumina

PAZIN - **Kaduljin med Janka Rumina iz Labina,** s ocjenom 19,60, ponio je **zlatnu medalju i šampionsku titulu 6. dana meda,** održanih u Pazinu. **Zlatom** se ovjenčalo još **20 pčelara za bagremov, cvjetni i med od medljikovca.** Uz njih, **osam** je **pčelara** zaslužilo **srebrno,** a **devet brončano odličje**. To su rezultati **15. županijskog ocjenjivanja meda na 6. danima meda,** koji su ove godine održani u sklopu proslave **100. obljetnice osnutka Istarskog pčelarskog društva u Pazinu i 30 godina djelovanja pazinske Udruge pčelara „Lipa“.** Ocjenjivanju je bilo izloženo 40 uzoraka meda, a nakon senzorskog ocjenjivanja uzorci su analizirani na Zavodu za ribarstvo, pčelarstvo i specijalnu zoologiju Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Ocjenjivanje je vodilo stručno povjerenstvo u sastavu prof. dr. sc. Nikola Kezić, Lidija Svečnjak, Gordana Hegić i prof. dr. sc. Dragan Bubalo.

žlica. Na kraju je svim izlagačima i posjetiteljima zaželio sladak vikend u Pazinu.

Ranko Anđelini zahvalio je kolegama pčelarima koji su ponijeli najveći teret ove manifestacije, na kojoj se ove godine **pojavilo 25 posto izlagača više nego lani**. Bilo je i više interesa, stoga će se iduće godine, zacijelo, sajam morati proširiti.

Ovom su prigodom uručene i nagrade pobjednicima literarnog i likovnog natječaja za učenike osnovnih škola, koje u povodu dana meda svake godine raspisuje spomenuta udruga pčelara. **Roberta Smilović,** iz škole u Tupljaku, pod vodstvom učiteljice Željke Fonović, naslikala je **najbolji likovni rad »Med men nami«**, a njen je bio i **najbolji literarni rad naslovljen »Nonina čelica«.** Nagrađeni su još **likovni rad »Ples pčela« Lejle Šečo** iz škole u Petroviji pod vodstvom učiteljice Aurike Matković, te onaj **Kristine Tominić** iz pazinske osnovne škole pod naslovom **»Voliš li…?«**, pod vodstvom učiteljice Martine Šajina Ivetić.

Nagrade su uručivali **Ivan Bubić,** državni tajnik u Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva, **Milan Antolović**, pročelnik Upravnog odjela za poljoprivredu, šumarstvo, lovstvo, ribarstvo i vodoprivredu Istarske županije, pazinski gradonačelnik **Renato Krulčić i Ranko Anđelini,** predsjednik Udruge pčelara „Lipa“. Svi prisutni jedinstveni su bili u ocjeni **Dana meda kao najveće i najbolje organizirane pčelarske izložbe u Hrvatskoj**, a podržana je i **ideja istarskih pčelara** o **zaštiti istarskog meda**, kao i ona o **Pazinu kao gradu meda.**

Budući da su ***6. dani meda*** održani u ozračju velikih jubileja, nagrađeni su i najistaknutiji pazinski pčelari koji su svojom aktivnošću najviše doprinijeli afirmaciji udruge i pčelarstva u našem kraju, ali i godinama podmetali leđa da ***Dani meda u Pazinu*** dostignu ovu razinu - **Darko Koren, Vinko Dantinjana, Gvido Gržetić, Ferdinand Brajković, Darko Močibob, Bors Hrvatin, Josip Rafaelić, Arduino Bubola, Alojz Sinčić, a posebna su priznanja dobili Željko Ravnić, jedan od utemeljitelja i dugogodišnji predsjednik Udruge pčelara „Lipa“, te Ranko Anđelini, koji je od 1987. na čelu udruge pazinskih pčelara.**

U sklopu ***Dana meda*** održana su i stručna predavanja za pčelare. **Dr. Silvia Sponza** s Veterinarskog fakulteta u Beču govorila je o komparaciji profila hlapivih tvari i senzorskoj procjeni bagremova meda iz Istre, a **Ugo Toić** iz CSQA Adrije d.o.o. o zajedničkom marketingu za povećanje tržišne vrijednost meda. **Vlado Auguštin**, savjetodavac i specijalist za tehnologiju pčelarenja Slovenskog pčelarskog saveza, govorio je o suzbijanju varoze u pčelinjoj zajednici, a **Dragutin Jureša**, seleći pčelar i proizvođač matica, o suvremenom načinu pčelarenja bez gubitaka.

Uz stručno usavršavanje, pčelari su na ***Danima meda*** mogli obnoviti ili kupiti novu opremu, ili nabaviti stručnu knjigu, a sladokusci uživati u bogatoj ponudi meda i drugih pčelinjih proizvoda. Mnogi, a bilo ih je u samo dva dana više od sedam tisuća, iz raznih krajeva Hrvatske, Slovenije, Bosne i Hercegovine te Italije, slažu se da su ***Dani meda u Pazinu*** najveća i najkvalitetnija pčelarska smotra u regiji. Prema podršci i najavama dužnosnika Grada Pazina, Županije i Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, ubuduće se može očekivati da pazinski ***Dani meda*** poprime veći međunarodni značaj, poglavito u ocjenjivanju meda, ali i svom sajamskom dijelu, što pčelari i priželjkuju.

Vedran Lesjak, urednik časopisa Hrvatska pčela i pčelar hobist

U Opatiji održana Prva nacionalna konferencija o strategiji vrednovanja kakvoće meda

Eto, dogodilo se, kako je rekao glavni organizator skupa **mr. sc. Dražen Lušić**. Pod njegovom uređivačkom palicom u Opatiji je 8. travnja održana ***Prva nacionalna konferencija o strategiji vrednovanja kakvoće meda.*** Manifestaciju su organizirali Katedra za zdravstvenu ekologiju **Medicinskog fakulteta u Rijeci i Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije** uz suorganizaciju **Biopčele**, udruge za primjenu ekološke pčelarske etike. Institucionalni pokrovitelji Konferencije bili su Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, Primorsko-goranska županija i Turistička zajednica Grada Opatije, Hrvatski pčelarski savez, Udruženje pčelarskih udruga Primorsko-goranske županije te pčelarske udruge iz Opatije i Rijeke.

Skupu su se odazvali brojni domaći stručnjaci s područja pčelarstva i prehrambenih namirnica koji su pokušali okupljenima prenijeti vlastita iskustva i najnovije spoznaje vezane uz vrednovanje i analize kvalitativnih značajki meda. Osim domaćih stručnjaka, na skupu su bili i predavači iz Italije i Slovenije. No, kako ovaj skup nije bio namijenjen samo za znanstvenu populaciju, održana predavanja je poslušao i veći broj zainteresiranih pčelara pristiglih iz svih dijelova Hrvatske.

Republika Hrvatska posjeduje izuzetno veliki potencijal najkvalitetnijeg medonosnog bilja na čitavom svom području, što proizlazi iz velike bioraznolikosti našeg prostora, te je jedna ovakva manifestacija hvale vrijedna i prijeko potrebna da postavi temelje strategiji vrednovanja naših vrsta meda, a samim time i unaprijedi njegov marketing.

Nakon pozdravnih riječi organizatora skupu su se obratili predstavnici vlasti i institucija: zamjenik župana Primorsko-goranske županije **Berislav Tulić,** dogradonačelnik Opatije **Ernie Zigante – Dešković**, **Jelena Đugum**, predstavnica Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja te ravnatelj Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije prof. **Vladimir Mićović**.

Uvodno predavanje, pod nazivom ***Uloga Uprave za sigurnost i kakvoću hrane*** (MPRRR), u izradi nacionalnog okvira za pravnu regulaciju kakvoće meda, koje je održala **Jelena Meštrić, dipl. ing.** iz Ministarstva, uvelo nas je u svijet zakonskih osnova kojima podliježe med, ali i ostali proizvodi pčela. Na njeno predavanje nastavio se predsjednik HPS-a **Martin Kranjec,** koji je kroz prezentaciju ***Uloga Hrvatskog pčelarskog saveza u unapređenju kakvoće meda u Republici Hrvatskoj*** upoznao prisutne na koji način je Savez, zajedno s Ministarstvom, radilo na usklađivanju zakonske regulative.

Predavač iz Italije s CRA-API iz Bolonje **dr. sc. Gian Luigi Marcazzan** odražao je predavanje ***Je li europsko zakonodavstvo garancija kakvoće proizvedenog meda?*** kroz koje je objasnio u koje sve direktive spada med u Europskoj Uniji te na koji način to prati Italija. Na kraju je objasnio način usavršavanja stručnjaka za senzorsku analizu meda koja se u Italiji organizirano obavlja od 1988. godine. Na njihovoj **„Nacionalnoj listi“** stručnjaka za senzorsku analizu meda nalazi se trenutno **355 izučenih analitičara.**

Profesorica Prehrambeno-biotehnološkog fakulteta iz Zagreba - **dr. sc. Nada Vahčić** objasnila je u u svom predavanju ***Značaj senzorske analize u procjeni kakvoće meda*** **-** važnost organiziranog praćenja i ocjenjivanja, odnosno analize domaćih vrsta meda, s ciljem postizanja što veće i ujednačenije kakvoće.

O trenutno najpoznatijoj metodi utvrđivanja botaničkog i zemljopisnog podrijetla meda putem peludnih zrnaca govorio je **prof. dr. sc. Dragan Bubalo** s Agronomskog fakulteta iz Zagreba. Naš vodeći stručnjak u području **melisopalinologije** ukratko je objasnio karakteristike i značaj peludnih analiza meda kao vrlo važnog čimbenika u kakvoći domaćeg meda.

Da znanost sve više napreduje i u pogledu utvrđivanja nepobitnih dokaza o ljekovitosti meda predavanje je održala **Ivanja Flanjak, dipl. ing.** (s Prehrambenotehnološkog fakulteta iz Osijeka. Ukratko je objasnila važnost utvrđivanja antioksidativnog kapaciteta meda - kao jednog od izuzetno važnih parametara u procjeni kakvoće meda.

Inženjer mr. sc. Dario Lasić iz Zavoda za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar" iz Zagreba objasnio je važnost utvrđivanja udjela marko i mirko-elemenata u službi potvrde botaničkog i zemljopisnog podrijetla meda. Ovim načinom moguće bi bilo utvrditi i djelomično dodavanje sirupa te stvoriti novi dokaz zemljopisnog podrijetla s mogućnošću mapiranja pojedinih regija.

Novi smjer otkrivanja botaničkog podrijetla meda postavili su stručnjaci iz Knina i Splita. **Zvonimir Marijanović** s Kninskog veleučilišta i kolege s Kemijsko-tehnološkog fakulteta u Splitu razvili su novu metodu pomoću isparljivih spojeva kao potencijalnog biomarkera. Kada se u potpunosti razvije metoda - ***utvrđivanje botaničkog podrijetla meda bilo bi brže, a metoda ne bi bila podložna ljudskoj grešci,*** kao kod peludne analize.

Mr. sc. Dražen Lušić s Katedre za zdravstvenu ekologiju Medicinskog fakulteta u Rijeci iznio je karakteristike i mnogo zanimljivih podataka vezanih uz ***med od kadulje***. Ovaj med je jedan od najcijenjenijih na našem tržištu, a budući da su područja kadulje sve rjeđa trebat će mnogo toga još napraviti u svrhu zaštite ove biljke i njenog meda. Kaduljin med se razlikuje od otoka do otoka te s još nekim specifičnostima predstavlja problem u njegovoj determinaciji.

Slovenska znanstvenica s Biotehničkog fakulteta u Ljubljani **dr. sc. Mojca Korošec,** održala je vrlo zanimljivo predavanje o karakterističnim svojstvima i njihovim razlikama između meda jele i smreke.

- Danas veliki problem poljoprivrede, pa tako i pčelarstva, klimatološke su promjene koje su zajedno s velikim oscilacijama temperatura i iznenadnim i izrazitim kišnim periodima jedan od krivaca smanjenog i neujednačenog medenja nekih biljaka, rekao je **prof. dr. sc. Zlatko Puškadija** s Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku.

Kroz niz grafikona i tablica prikazao je klimatološke promjene na našem području. Najveći problem pokazuje suncokret koji je uvijek bio osnova pčelarenja u srpnju, no zajedno s čudnim vremenskim prilikama te s novim sortama i sve otrovnijim zaštitnim sredstvima predstavlja više opasnost za pčele nego korist.

Sudionici ***„Prve nacionalne konferencije o strategiji vrednovanja kakvoće meda"*** konsenzusom su donijeli sljedeće zaključke:

1. Važno je kontinuirano isticanje značaja utjecaja primarne proizvodnje na ukupnu kakvoću meda.
2. Potrebno je pristupiti izradi nacionalnih kvalitativnih profila glavnih vrsta meda.
3. Od izuzetnog je značaja interakcija stručne i akademske zajednice s proizvođačkom bazom u vrednovanju kakvoće meda te uspostavljanje novih i razvijanje postojećih analitičkih metoda.
4. Potrebna je provedba daljnjeg usklađivanja pravnog okvira kakvoće pčelinjih proizvoda vodeći računa o nacionalnim interesima.
5. Potrebno je dalje raditi na promociji značaja i uvažavanju senzorske analize meda kao neizostavnog čimbenika vrednovanja kakvoće meda.

Za kraj se sa sigurnošću može reći da je ova ***Prva nacionalna konferencija o strategiji vrednovanja kakvoće meda*** zadovoljila sva očekivanja, te se iskreno nadamo da će se organizatori potruditi i sljedeće godine na istom mjestu okupiti mnoge uvažene znanstvenike i pokrenuti novu tradiciju, sa zajedničkim ciljem stvaranja meda kao prepoznatljivog proizvoda Hrvatske.

Zlatko Tomljanović, dr. vet, med, Hrvatska poljoprivredna komora, Stručni savjetnik za pčelarstvo

Globalna konferencija iz entomologije

U periodu od 5. do 9. ožujka 2011. u Chiang Mai-u, na sjeveru Tajlanda, održana je ***Globalna konferencija iz entomologije***. Prisustvo više od ***400 znanstvenika*** iz cijelog svijeta te više od ***150 prezentacija***, radionica, ***130 postera*** i različitih tehničkih izleta uvrstili su spomenutu konferenciju u sam vrh ovogodišnjih entomoloških događanja u svijetu. Posebno raduje spoznaja da su osim kolega iz Europe, SAD-a i Australije znakovit doprinos u znanstveno-stručnom sudjelovanju dali kolege iz Azije i Afrike. ***Teme*** na konferenciji su bile mnogostruke: ***entomologija u poljoprivredi i šumarstvu, medicinska i veterinarska entomologija, entomologija tla, integrirana zaštita bilja, biologija kukaca s posebnim naglaskom na fiziologiju, neurobiologiju, razvojnu,*** odnosno ***populacijsku genetiku i toksikologiju, genetski modificirani organizmi, napredna istraživanja u pčelarstvu, ekologija i zaštita krajolika i kukaca te mogućnosti razvoja poljoprivrede,*** u skladu s temeljnim postulatima održivog razvoja. Stoga je i ***glavni cilj konferencije bio umrežiti entomologe iz cijelog svijeta*** kako bi si obostranom razmjenom znanja i vještina pomogli, a posljedično time - ***spasili ugrožene vrste i osjetljive eko sustave***. U prilog tezi da je uspostava pravilnoga network-a iznimno važna je i osobno iskustvo. Naime, nakon završetka dijela konferencije o pčelarstvu otišao sam slušati prezentacije o načinima zaštite krajolika i drugih kukaca te sam u raspravi ***iznio neka pčelarska znanstvena iskustva u vezi blokade feromonskih receptora***, koja će sasvim sigurno koristiti kolegi **J. Offenbergu iz Danske**, koji već godinama istražuje uporabu tzv. ***Weaver mrava*** (Oecophylla spp) u tropskoj poljoprivredi.

Od plenarnih predavača valja izdvojiti **dr. sc. M. J. Samwaysa iz Južne Afrike** koji je u svojoj prezentaciji „Projektiranje krajolika u budućnosti i njegova zaštita“ naglasio da su kukci ambasadori bio-raznolikosti te da se zaštita kukaca mora temeljiti na pet činjenica: održavanje fonda kukaca, održavanje krajolika u dobrom stanju koliko je to god moguće, smanjiti kontrast između pojedinih elementa koji čine neki krajolik, umjereno i pažljivo unositi „vanjske rezerve“ kukaca u neki krajolik te povezati područja s dobrim staništima. Razumljivo da je veoma važno da imamo velika i kvalitetna staništa te da smanjimo izolaciju pojedinih staništa. Na taj način ćemo održati dinamiku metapopulacije u određenom staništu te povećati šanse za njezino preživljavanje u neizbježnom kratkoročnom ili dugotrajnom srazu s klimatskim promjenama.

RADNA ATMOSFERA NA KONFERENCIJI, FOTO: Z. TOMLJANOVIĆ

U pčelarskom dijelu konferencije treba izdvojiti plenarno izlaganje **prof. dr. sc. Siriwat Wongsiri-a** iz Tajlanda koji je nas je upoznao o ***razmjerima uginuća pčela u Aziji*** unatrag nekoliko godina i naporima koji ulažu kako bi pronašli uzroke takvog stanja. Navodi ***lošu pčelarsku praksu*** te moguće klimatske promjene kao potencijalne uzroke uginuća. U tom tonu je slijedilo izlaganje američkog kolege S. Petersona. On je u svojoj prezentaciji ***„Jesu li divlje vrste pčela održive u jugoistočnoj Aziji?“*** ustvrdio da gubitkom prirodnih staništa te pretjeranim iskorištavanjem od strane pčelara i uporabom pesticida ugrožavamo opstanak ***Apis dorsate, Apis floreae i Apis ceranae***, kao najvažnijih pčelinjih vrsta u Aziji koji igraju veliku ulogu u oprašivanju biljnih vrsta. Razumljivo da je europske i američke istraživače zanimala mogućnost uvođenja europske medonosne pčele na područje jugoistočne Azije kao i sve posljedice koje bi pratile takav zahtjevan zadatak. Stoga smo iskoristili mogućnost da u okviru tehničkog izleta ***posjetimo Kambodžu*** i uvjerimo se u potencijale pčelarstva na području Laosa, Kamboće i Vijetnama te ***postoji li mogućnost uvoza europske medonosne pčele na spomenutom području i uvođenja pčelarstva kao važnog segmenta održivog razvoja. To bi ujedno bila prilika za mnoge hrvatske pčelare i uzgajivače pčelinjih matica da izvozom genetskog materijala pokažu razvijenost našeg pčelarstva.*** Treba kazati da su literaturni podaci o tome prilično oskudni, a prijašnji pokušaji uvođenja novih vrsta pčela nisu nikada bili detaljno opisani. Stoga ostaje nejasno jesu li poteškoće kod uvođenja europske medonosne pčele nastale kao posljedica ljudske pogreške ili uzrok treba tražiti u neprilagođenosti europskih pasmina pčela drugim klimatskim i pašnim prilikama, ili izloženosti egzotičnim nametnicima? Obilaskom pčelara u Kambođi uvidjeli smo određene socijalno-ekonomske poteškoće u tranzicijskom prijelazu nakon tridesetogodišnjeg rata. Logično je bilo očekivati da se slične poteškoće mogu pronaći i u pčelarstvu, koje strateški te u tehničko-operativnom smislu zaostaje za hrvatskim i europskim pčelarstvom. Posebno su bila zanimljiva kazivanja lokalnih pčelara – lovaca (***honey huntersi***) koji svoju životnu egzistenciju temelje u hodanju po džungli ili poljanama u potrazi za divljim pčelama - vrsta ***Apis dorsate*** ili ***Apis floraee***. Pritom se penju na visoko drveće (do 20 m visine), riskirajući često ozljede opasne po život ili se pak zavlače u grmlje pokušavajući skinuti saće s medom. Odmah se može uočiti da takav način pčelarenja možda osigurava egzistenciju na kratki rok, ali duže neplansko iskorištavanje divljih vrsta pčela predstavlja prijetnju ekološkoj ravnoteži u jugoistočnoj Aziji jer pčelari - lovci ne shvaćaju da je njihovim nepravilnim aktivnostima ugrožen opstanak spomenutih vrsta.

No, optimizam koji vlada među tim mladim ljudima, kao i želja za znanjem, ulijeva nam nadu da će pčelarstvo uz uzgoj riže, kokosa, banana i manga ipak predstavljati dodatni izvor zarade za tamošnje

PČELAR - LOVAC (HONEY HUNTER) U KAMBODŽI, FOTO: Z. TOMLJANOVIĆ

stanovništvo. Razumljivo da predstoji ogroman znanstveno - organizacijski trud kako bi se postigli zadovoljavajući pčelarski standardi. Poglavito se to odnosi na mogućnost uvoza europskih pasmina pčela.

Nije izostala niti znanstveno-stručna komponenta tehničkog izleta, pa smo iskoristili priliku upoznati se s azijskim vrstama pčela i njihovim nametnicima koji bi mogli biti velika opasnost ako, primjerice, nekontroliranim uvozom pčela ili kontejnerskim prijevozom dospiju u Europu. Poglavito se tu radi o nametniku ***Tropilaelaps*** (sličan varoi) koji je ušao u hrvatsku i europsku pčelarsku pravnu regulativu kao moguća egzotična bolest koja se obvezno suzbija po zakonu.

PČELAR - LOVAC (HONEY HUNTER) U KAMBODŽI, FOTO: Z. TOMLJANOVIĆ

Nadalje, u pčelarskom dijelu konferencije treba izdvojiti radove američkih, poljskih, ruskih, iranskih, tajlandskih i indijskih kolega koji su nas izvijestili o svojim istraživanjima s ***varoozom, nozemozom, vapnenastim leglom, apiterapiji, sastavu različitih vrsta meda i interakciji genotipa i okoliša.***

Također, treba istaknuti da sam na konferenciji prezentirao rad pod nazivom ***„Dobra veterinarska praksa u pčelinjaku - smjernice za budućnost“*** koji je nastao u suradnji hrvatskih i bosansko-hercegovačkih stručnjaka **(Zlatko Tomljanović dr. vet. med., doc. dr. sc. Ivana Tlak Gajger. i mr. sc. Violeta Santrač).** Znanstveno-stručna suradnja s Bosnom i Hercegovinom je iznimno bitna, ne samo zbog blizine granice, već i spoznaje da dio pčelara iz Hrvatske i BiH seli košnice na ispašu u BiH i Hrvatsku.

Naime, unatrag nekoliko godina često slušamo izjave poput: **„...veterinari su prepreka razvoju pčelarstva; ništa ne razumiju i ne z**naju osnovne stvari o pčelarstvu i boje se pčela...“ Treba postaviti retoričko pitanje - mogu li pčelari i veterinari zajedno? Naravno, **ne samo da pčelari i veterinari mogu zajedno već su i prirodno određeni jedni prema drugima.** To se posebice odnosi na spoznaju da se unatrag nekoliko desetljeća značajno povećao broj uzročnika bolesti te da problematika pčelinjih bolesti predstavlja važno mjesto u suvremenom komercijalnom pčelarenju. Logično je očekivati da središnju ulogu u tome imaju veterinari koji se moraju aktivno uključiti u rješavanje navedenih problema. Potrebu za jačim uključivanjem veterinara u pčelarstvo nedavno je naznačila i **Svjetska pčelarska federacija (Apimondia)** koja razmatra uvođenje posebnog povjerenstva - ***Veterinari u pčelinjaku.***

Smisao smjernica ***„Dobre veterinarske praksa u pčelinjaku“*** nije biti branitelj veterinara i pčelara. Smjernice predstavljaju novi strateški pristup i žele pomoći veterinarima da ne gube vrijeme u traženju podataka koji često znaju biti zastarjeli ili netočni i služit će kao podsjetnik na nešto što su davno učili i položili na Veterinarskom fakultetu, ali i kao suvremeni izvor pčelarskih podataka koji će im pomoći u njihovom svakodnevnom radu u pčelinjaku te uspostavi partnerskih odnosa s pčelarima.

U konačnici treba reći da je konferencija u tehničko-organizacijskom dijelu opravdala očekivanja. Stečena iskustva u druženju s entomolozima iz cijelog svijeta te upoznavanje s potencijalima pčelarstva, divljim vrstama pčela i njihovim nametnicima u jugoistočnoj Aziji, zasigurno će u budućnosti pronaći svoje mjesto u mnogim pčelarsko znanstveno-stručnim publikacijama te biti temelj za razna znanstvena i primijenjena istraživanja. Razumljivo da ću stečena znanja na konferenciji prezentirati hrvatskim pčelarima u okviru predstojećih panela i radionica.

Na kraju, moja velika zahvala mnogim pojedincima i Institucijama koje su me podržale i pomogle u nastojanjima da odem na spomenutu konferenciju. Posebno zahvaljujem **Hrvatskoj poljoprivrednoj komori, Hrvatskom pčelarskom savezu, Gradu Sveta Nedjelja, Pčelarskim udrugama „Lipa“ i „Maja“ iz Zagreba, „Turopolju“ iz Velike Gorice te Pčelarskim udrugama iz Sv. Ivana Zeline, Vrbovca, Križa, Dugog Sela te Samobora i Svete Nedelje.**

ISTRAŽIVANJE DIVLJIH VRSTA PČELA (APIS FLOREA), FOTO: Z. TOMLJANOVIĆ

Ivana Berg-Divald,
mag. novinarstva,
novinarka časopisa
Hrvatska pčela

Naša sloga na pčelarski način

Broj 13. U Trstu 1. Julija 1881. Godina XII.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za cielu godinu. Razmierno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. Gdje se najde najmanje 8 seljakah te su voljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki I. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalazi se [illegible]

Tip. F. Husta, Palazzo Diana Via S. Lazzaro 15.

Pisma se šalju platjene poštarine. Vlesti, dopisi i drugi spisi štampaju se il u cielosti il u izvadku, naime prama svojoj vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nenalaze injesta u ovom Listu. Priobćenja se plama tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 50 novč., a svaki redak suviše 5 novčićah; il u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik. i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putani svoje *Listnice*.

Slavonsko pčelarsko društvo u Osijeku, koje je uživalo veliki ugled europskog gospodarstva toga vremena, osim što je djelovalo u smjeru unapređenja hrvatskog pčelarstva, imalo je utjecaja, te je svojom organiziranošću potaknulo i druge dijelove Lijepe Naše da se udruže u ovoj medonosnoj poljoprivrednoj djelatnosti. Tako je 1881. godine poučni, gospodarski i politički list ***Naša sloga***, koji je izlazio u Trstu, a potom u Puli, u broju 13 objavio članak inicijalima potpisanog autora **D. M.**-a koji, kako i sam naslov kaže, upućuje Istarskim Hrvatima: ***Poziv u pčelarsko družtvo***.

U samom uvodu autor hvali ***Slavonsko pčelarsko društvo*** i njegovo glasilo ***Slavonsku pčelu*** (koja izlazi i na njemačkom, ali smatra da će se to promijeniti) – pčelarski list putem kojeg je i odjeknuo glas složnih slavonskih pčelara. Osim toga, **D. M.** navodi brojnost Osječkog društva i iznos pristupnine, današnje članarine.

„Trudom zaslužnih i dobormisaonih muževah u Osjeku utemeljilo se „Pčelarsko Družtvo“, koje izdaje svoj javni organ „Slavonsku pčelu“ hrvatski i radi oportuniteta njemački, što će se s vriemenom izgladiti. Družtvo već do sada broji više od 200 članovah. Članovi utemeljitelji plaćaju jednom 20 for., a podpomagajući jednom za uvjek 1 for. pristupnine, i godišnji prinos od 2 fl. a. v. u dva godišnja obroka unapred. Potanje može se saznati iz družtvenih pravilah.“

Naša sloga su prve novine u Istri na hrvatskom jeziku, koje su počele izlaziti u Trstu **1. lipnja 1870.** kao dvotjednik na četiri stranice malog formata. Najzaslužniji za njezino pokretanje bio je **Juraj Dobrila**. Podnaslov “Poučni, gospodarski i politički list” objašnjava programsku orijentaciju novina, a moto ispod podnaslova “Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari” - važnost složnog slavenskog, tj. hrvatsko-slovenskog nastupa u Istri.

Od 25. listopada 2007., na internetskim stranicama Sveučilišne knjižnice u Puli www.ino.com.hr moguće je besplatno pretraživati novine „Naša sloga“ (Trst, Pula, 1870-1915), prve hrvatske novine u Istri.

Zatim još jedanput naglašava Hrvatima u Istri da se ugledaju na svoje sunarodnjake – Osječane, koji su se prvi na ovim prostorima organizirali u pčelarskoj djelatnosti u svrhu unapređenja narodnog gospodarstva. Osim toga, uloga je tako organiziranog ***Društva*** da svekoliki hrvatski narod iz njega crpi što više koristi. Stoga autor smatra da se istarski Hrvati ne bi trebali držati pasivno prema ***Društvu*** i da mu trebaju pristupiti u što većem broju, na obostranu korist, jer će ih u suprotnom zaobići sva dobrobit.

„Istarski Hrvati! ***Ovo je prvi put, da onostranski Hrvati stupaju javno na apističko pozorište, da pokažu znanje i vještinu i u ovoj grani narodnoga gospodarstva. Namjera društvenih osnovateljah je, da svekoliki narod, ma gdjegod bio, crpi iz istog družtva što više koristi, hasne i boljka. Istarski Hrvati nemogu se pasivno držat naprama ovom družtvu, jer držeći se minulo bi jih ono blagotvorno dobro, dobro moralno i materijalno, koje bi jih inače zapalo, da u družtvo stupe, a borme nitko se rado neotimlie.“***

Nadalje, autor kudi svoje sugrađane zbog pasivnosti, jer se u svijetu, kako kaže, već 40 godina umno pčelari, a Istrani nemaju pojma o takvom pčelarenju. No, iako je razočaran zbog činjenice što Istra u svakom pogledu oskudijeva, dok druge pokrajine obiluju svime, on ujedno gaji nadu i potiče ondašnje stanovništvo Istre da se ugleda na Slavonce i **pokrene u smjeru osnivanja pčelarske udruge** jer smatra da se Istrani ustrajnim trudom i radom mogu podignuti do razine drugih naroda, te da ih ništa ne sprječava da se obrazuju i udružuju!

Poziv u pčelarsko družtvo.

Trudom zaslužnih i dobromisaonih mužovah u Osjeku utemeljilo se »Pčelarsko Družtvo«, koje izdaje svoj javni organ »Slavonsku Pčelu« hrvatski i radi oportuniteta njemački, što će se s vriemenom izgladiti. Družtvo već do sada broji više od 200 članovah. Članovi utemeljitelji plaćaju jednom 20 for., a podpomagajući jednom za uvjek 1 for. pristupnine, i godišnji prinos od 2 fl. a. v. u dva godišnja obroka unapred. Potanje može se saznati iz družtvenih pravilah.

Istarski Hrvati! Ovo je prvi put, da onostranski Hrvati stupaju javno na apističko pozorište, da pokažu znanje i vještinu i u ovoj grani narodnoga gospodarstva. Namjera družtvenih osnovateljah je, da vaskolik narod, ma gdjegod bio, crpi iz istog družtva što više koristi, hasne i boljka. Istarski Hrvati nemogu se pasivno držat naprama ovom družtvu, jer držeći se minulo bi jih ono blagotvorno dobro, dobro moralno i materijalno, koje bi jih inače zapalo, da u družtvo stupe, a borme nitko se rado dobra neotimlje.

Recimo istinu, naša Istra je odveć nimna zemlja. Svaka pokrajina u našoj državi čega što obiluje, a mi svega u svakom obziru oskudujemo. Imade kakvih 40 godinah, da se svietom umno pčelari, a mi neimamo o takovom pčelarenju ni elementarnih pojmah. Ako nam se i nekoja krate, pa ipak nitko nam neprieči, da se učimo, naobražujemo i usavršujemo. Mi se možemo podignuti, i moramo do visine drugih kulturnih narodah, al tomu se hoće uz ostalo i željezne volje. Napred dakle Istarski Hrvati, nu samo temeljito, odvažno i uztrajno. Iztinismo iz krugovah naših sve, s čega narodi boluju i propadaju. Naobražujmo se i udružujmo se.

Istarski Hrvati! Liepa i plemenita je zabava medonosne pčelice gojiti, a i ugodna, kad unaša mnogi novčić u tobolčić. Samo umnim pčelarenjem postiže pčelar svoju svrhu, a umno pčelarenje čovjek se lih brže izuči, nego ikoje strukovno znanje. Ta imademo i vriednih pčelarskih naših knjigah. »Slavonska« će pako »Pčela« na široko naukom se baviti, i slieditи marljivo sve novije izume.

Neka nikoga neplaše troškovi. s malenom glavnicom razložno razredjenom veliki se uspjesi postižu. I u tomu će biti pčelarsko družtvo svojim članovom na ruku. Netrebuješ puno vremena: kad si dokolan ili trudan, tad se pčelarstvom zabavljaj i prodji.

Istina, svi se nemogu pčelarstvu posvetiti; nekoji su ipak razredi pučanstva, koji bi mogli i morali. Redovnici i učitelji sa nizke plaće jedva životare, niti imade izgieda, da će jim kadkada osvanuti dan sretnijeg položaja. Njim ino nije, nego osloniti se o svoju bitnost, i pomoći si, kako koji bolje može i znade. Medju ostalimi liepa jim se prilika pomalja, da uz pčelarstvo svojski prionu, gdje će jim se otvoriti novi izvor uzaludno gramženo poboljšice. Javni su zvaničnici i najbliži narodu, kojih je sasvjestno izpunjivati velevažnu misiju: prednjačiti i sborom i tvorom. Svatko rado sliedi, što redovnik i učitelj rade, pa će i naš Istran po njih poučen više ljudski i razumnije pčelariti. Samo vi narodni prosvetitelji na rad: podupirajte pčelarsko družtvo, komu se sada hoće temelje učvrstiti, te uztrajte neuzkolebivo, nu i plodonosno uz narod za narod.

Ako je drugim narodom od potrebe, to je našemu narodu od nuždo, da se udružuje. Hrlimo dakle u što većem broju u «Pčelarsko Družtvo Slavonsko». Nemožemo i nesmijemo živjeti za se, niti po se, jer ovo družtvo je i naše družtvo, članovi su većinom naša braća, pčele gojenice su naše, su hrvatske pčele. Dobrobit i sreća družtva je dobrobit i sreća naša, kao i svaki neuspjeh i nesgoda je opet i naša. Samo u družtvo! U družtvo! Tim smo i ispunili svoju zadaću.

Iz Istarskog primorja

D. M.

„Recimo istinu, naša Istra je odveć nimna zemlja. Svaka pokrajina u našoj državi čega što obiluje, a mi svega u svakom obziru oskudujemo. Imade kakvih 40 godinah, da se svietom umno pčelari, a mi neimamo o takovom pčelarenju ni elementarnih pojmah. Ako nam se i nekoja krate, pa ipak nitko nam neprieči, da se učimo, naobražujemo i usavršujemo. Mi se možemo podignuti, i moramo do visine drugih kulturnih narodah, al tomu se hoće uz ostalo i željezne volje. Napred dakle Istarski Hrvati, nu samo temeljito, odvažno i uztrajno. Iztinismo iz krugovah naših sve, s čega narodi boluju i propadaju. Naobražujmo se i udružujmo se.“

Osim što je uzgajanje pčela plemenito zanimanje, pčelarstvo je ujedno i unosan posao. Ali se **samo umnim radom postiže rezultat**, napominje autor, te tvrdi da

Koliko je ***Slavonsko pčelarsko društvo u Osijeku*** bilo aktivno i radilo za dobrobit svojih pčelara govori i podatak da se već 1899. godine u apističkoj knjižnici ***Društva*** moglo naći više od 150 stručnih pčelarskih djela, kojima se mogao svaki član poslužiti. Osim toga, ***Slavonsko pčelarsko društvo u Osijeku*** je u zamjenu ili sniženu pretplatu dobivalo i druga stručna i politička glasila. Tako su osim ***Naše sloge***, slavonski pčelari čitali najstarije njemačke pčelarske novine ***Bienen Zeitung***, glasilo francuskog pčelarskog društva ***L'apiculteur***, glasilo češkog pčelarskog društva ***Česky včelarž,*** glasilo Srpske pčelarske zadruge ***Srpski pčelar*** i glasilo Slovenskog pčelarskog društva ***Slovenbski čebelar***, glasilo bugarskog gospodarskog društva u Sofiji ***Oralo***, bečki časopis za vrtlarstvo ***Illustrirte Flora***, glasilo Hrvatsko-slavonskog gospodarskog društva u Zagrebu ***Gospodarski list***, službeni politički list za Hrvatsku i Slavoniju ***Narodne novine***, politički list ***Obzor***, dvotjednik ***Croatia*** - koji je kao politički list zastupao interese Dalmacije, politički list Čiste stranke prava ***Hrvatska kruna***, časopis za učitelje i odgojitelje ***Napredak***, stručni list zemaljske vlade za Bosnu i Hercegovinu ***Školski vjestnik***, Osječke novine ***Slavonische Presse*** te mnoge druge svjetske listove.

Zbog ovako opsežnog opusa stručnih glasila i novina, ***Društvo*** je poželjelo i prkladnije mjesto – vlastite prostorije kako bi svojim članovima, osim već postojeće knjižnice, priuštilo i vrhunsku čitaonicu.

- Kada bi društvo imalo svoje vlastite prostorije, te bi mogle reprezentirati dosta bogatu čitaonicu za društvene članove. Ako se k tome još doda društvena knjižnica, tada se mora priznati da se je centralna uprava pobrinula i za "duševnu hranu" članova i posve udovoljila društvenim pravilima, izjavio je 1899. godine osnivač ***Pčelarskog društva u Osijeku*** i urednik ***Slavonske pčele*** **Bogdan Penjić.**

jedino na takav način pčelar postiže svoju svrhu. Ujedno podsjeća čitatelje da ***Društvo*** posjeduje i dosta poučnih knjiga te da izdaje stručni časopis „Slavonska pčela" koji ima i znanstvenu rubriku te izvještava o najnovijim izumima u pčelarstvu.

„Istarski Hrvati! Liepa i plemenita je zabava medonosne pčelice gojiti, a i ugodna, kad unaša mnogi novčić u tobolčić. Samo umnim pčelarenjem postiže pčelar svoju svrhu, a umno pčelarenje čovjek se lih brže izuči, nego ikoje strukovno znanje. Ta imademo i vriednih pčelarskih, naših knjigah. „Slavonska" će pako „Pčela" na široko naukom se baviti, i slijediti marljivo sve novije izume."

Pčelarsko društvo će svakom članu pomoći, tako da nikoga ne trebaju plašiti troškovi, jer i s malom, razumno raspoređenom glavnicom se može profitirati, tvrdi **D. M.** i ponovno podsjeća da pčelarstvo ne oduzima puno vremena, nije naporno već ugodno zanimanje.
„Neka nikoga neplaše troškovi. S malenom glavnicom razložno razredjenom veliki se uspjesi postižu. I u tomu će biti pčelarsko družtvo svojim članovom na ruku. Netrebuješ puno vremena: kad si dokolan ili trudan, tad se pčelarstvom zabavljaj i prodji."

Iako se ne mogu i ne trebaju baš svi posvetiti pčelarstvu, određeni slojevi društva bi ipak mogli i morali, smatra autor. Primjerice – učitelji i redovnici, čije plaće su ionako male te on ne vidi poboljšanje njihovog statusa u skorijoj budućnosti. Stoga bi i učitelji i redovnici trebali, kako bi pomogli vlastitom budžetu i za opće dobro, prionuti pčelarstvu. Osim toga, javni djelatnici su najbliži narodu, pa će i Istrani pomno pratiti kako pčelare redovnici i učitelji, koji će ih i podučiti.

„Istina, svi se nemogu pčelarstvu posvetiti; nekoji su ipak razredi pučanstva, koji bi mogli i morali. Redovnici i učitelji sa nizke plaće jedva životare, niti imade izgleda, da će jim kadkada osvanuti dan sretnijeg položaja. Njim ino nije, nego osloniti se o svoju bitnost, i pomoći si, kako koji bolje može i znade. Medju ostalimi liepa jim se prilika pomalja, da uz pčelarstvo svojski prionu, gdje će jim se otvoriti novi izvor uzaludno gramžene poboljšice. Javni su zvaničnici i najbliži narodu, kojih je sasvjestno izpunjavati velevažnu misiju: prednjačiti i sborom i tvorom. Svatko rado sliedi, što redovnik i učitelj rade, pa će i naš Istran po njih poučcu više ljudski i razumnijo pčelariti. Samo vi narodni prosvetitelji na rad: podupirajte pčelarsko družtvo, komu se sada hoće temelje učvrstiti, te uztrajte neuzkolebivo, nu i plodonosno uz narod za narod."

Kako je započeo, u istom tonu autor i završava tekst – naglašava potrebu udruživanja pčelara u što većem broju u ***Slavonsko pčelarsko društvo*** jer će se isključivo zajedničkim snaga unaprijediti pčelarstvo.

„Ako jo drugim narodom od potrebe, to je našemu narodu od nužde, da se udružuje. Hrlimo dakle u što većem broju u „Pčelarsko Družtvo Slavonsko". Nemožemo i nesmijemo živjeti za se, niti po se, jer ovo družtvo je i naše družtvo, članovi su većinom naša braća, pčele gojenice su naše, su hrvatske pčele. Dobrobit i sreća družtva je dobrobit i sreća naša, kao i svaki neuspjeh i neugoda je opet i naša."
„Samo u družtvo! U družtvo! Tim smo i ispunili svoju zadaću." – naglašava D. M. na kraju ove ***pčelarske budnice*** iz 1881. godine.

SLAVONSKA PČELA.
Organ slavonskoga pčelarskoga društva.
Urednjuje: Bogdan Penjić.
Broj 1. U Osieku, Treći 1.
Svim pčelarom i prijateljem pčelarstva.
An alle Bienenzüchter und Bienenfreunde.

Matija Bučar, prof,
pčelar iz Petrinje

Uskolisni kiprej *(Epilobium angustifolia syn. Chamaenerion angustifolium Scop.)*

Uskolisni kiprej ubraja se u izuzetno medonosne biljke. Rasprostranjena je po Europi, Aziji i Sjevernoj Americi. Raste i na Grenladu. U pčelarskoj literaturi čest je naziv ***vrbolika***, odnosno ***vrbica***.

Vrboliku u Kanadi zovu "fireweed" - vatreni korov. Poslije velikih šumskih požara, koji u Kanadi ponekad opustoše šume i zahvate nekoliko tisuća četvornih kilometara, vrbolika je prva biljka koja se vrati te postepeno prekrije goleti i počinje regenerirati humus za ostalo bilje. Crvena boja cvijeća pri zemlji izgleda kao usijana žeravica, a paperje sa sjemenjem, koje je jutarnji vjetar uskovitlao u zraku, izgleda kao dim (V. Cukrov, ***Hrvatska pčela***, 2000).

Uskolisni kiprej naočita je trajnica s podankom i vriježima. Iz jakog, puzavog korijena izbijaju brojni izdanci. Kada dospiju na površinu zemlje, izdanci olistaju i razviju se u stabljike. Stabljika je visoka od 60 do 200 cm, uspravna, jednostavna, gusto obrasla listovima koji dopiru sve do cvata. Listovi su dugi i mlohavi, linearno kopljasti, sitno nazubljenog ruba, sjedeći ili na kratkoj peteljci. Grozdasti cvat je na vrhu stabljike, a sastavljen je od brojnih vrlo lijepih cvjetova na stapkama koji imaju potporne listove. Pupovi su jajasti, a cvjetovi veliki s četiri purpurne latice i osam bijelih prašnika.

Raste na vlažnim i zasjenjenim mjestima, na sječinama, uz rub šume, među grmljem, u vlažnim dolinama, ali i na kamenitim mjestima uz putove. Na sječinama u gorskoj Hrvatskoj ponekad je zastupljen u velikom broju. Osim kipreja, na ovim staništima rastu medonosne biljke tipične za vegetaciju krčevina kao što su: ***pršljenasta kadulja, sljez, velebilje, malina, konopljuša, kolotoč, divizma, kokotac, čepljez*** i dr.

Uskolisni kiprej je zaista kraljica među zeljastim šumskim biljkama jer **luči velike količine nektara**. Cvate u srpnju i kolovozu oko 30 dana, a na pojedinim padinama i duže. **Osobito je medonosan kada su noći hladne, a dani topli**. U optimalnim uvjetima **dnevni unos je 10 kg nektara**, a **ukupan prinos od 40 do 60 kg meda po košnici**, koji je odlične kvalitete. Istovremeno, pčele nakupe i mnogo peluda. Nažalost, ovakvih staništa ima malo jer se nakon kratkog vremena ponovno razvije šikara, a zatim šuma koja potisne ovu relativno malu biljnu zajednicu.

Med je svijetao, bistar i proziran. Vrlo blagog i ugodnog okusa i dugo ne kristalizira.

Održana godišnja skupština PU „Pčela“ iz Osijeka

Godišnja, a ujedno i Izborna skupština udruge „Pčela“ održana je 06. ožujka 2011. godine. Na skupštini je bilo prisutno 58 od 75 članova udruge. Prisutno je bilo i petnaestak gostiju iz pčelarskih udruga koje čine Županijski savez pčelara Osječko-baranjske županije. Skupštinu je otvorio i vodio tajnik udruge **Miroslav Brković**. Predložen je dnevni red, a po njemu je i odrađena skupština: izbor radnih tijela; radno predsjedništvo: **Damir Škrlec**, **Mario Marijanović, Miroslav Brković;** zapisničar: **Mira Dolušić;** ovjerovitelji zapisnika: **Zvonko Sporiš, Valentin Pek;** verifikacijska komisija: **Franjo Pratljačić, Miro Slišković, Zvonimir Žulj.**

Izvješće o radu udruge za 2010. godinu podnio je predsjednik udruge **Damir Škrlec**, a financijsko izvješće podnijela je blagajnica **Mira Dolušić**. Nakon podnesenih izvješća uslijedila je rasprava o izvješćima i glasanje o istima. Nakon toga se glasalo o razrješnici Upravnog odbora, predsjednika Udruge i Nadzornog odbora. Zatim je uslijedio izbor Upravnog i Nadzornog odbora.

Novoizabrani ***Upravni odbor čine: Mario Marijanović - novi predsjednik udruge, Miroslav Brković - novi dopredsjednik udruge, Franjo Pratljačić, Željko Rašić, Damir Škrlec, Milan Ćerimović – novi tajnik udruge, Tibor Fehervari.***

Novoizabrani **Nadzorni odbor** čine: **Stjepan Ivić** – predsjednik NO, **Vesna Maslač** i **Darko Kovač**. Blagajnica je **Mirjana Ćerimović**, a novoizabrani pašni povjerenik je **Stjepan Ivić**.

Sve prisutne članove pozdravili su i gosti iz udruga koje se nalaze u Županijskom savezu.

Nakon pauze, o radu Županijskog saveza i što se sve do sada napravilo za ***Dane meda*** te za obilježavanje godišnjice časopisa „Hrvatska pčela“, izlagao je Zvonimir Pajnić. Osim toga, saznali smo da postoji mogućnost dobivanja prostora za uređenje pčelarskog muzeja i prostorija za samu udrugu od Grada.

Nakon predavanja nastavljeno je druženje uz jelo i piće.

Milan Ćerimović

Pčelarska udruga „Pčela“ iz Osijeka je najstarija udruga pčelara u Hrvatskoj i jedna od najstarijih udruga u Europi, koja je ove godine napunila 132 godine djelovanja.

Najzaslužnija osoba za pokretanje modernog pčelarstva je Osječanin Bogdan Penjić, osnivač i tajnik društva. Svojim predanim radom tijekom četrdeset godina Penjić je Pčelarsko društvo u Osijeku pozicionirao kao najznačajniju pčelarsku instituciju, na pčelarskoj i sveukupnoj kulturnoj razini hrvatskoga naroda. Stručni časopis „Hrvatska pčela“, službeno glasilo hrvatskih pčelara danas, jedan je od najstarijih svjetskih pčelarskih časopisa, koji je 1881. godine pokrenulo Pčelarsko društvo u Osijeku.

Pčelarska radionica na Hvaru

Na poziv vrijednih pčelara iz **pčelarske udruge „Levanda“** s otoka Hvara, od 1. do 3. travnja održao sam radionicu **„Uzgoj i selekcija pčelinjih matica“**. Svrha i cilj radionice su bili - **teoretski i praktično upoznati pčelare na području otoka Hvara s metodama uzgoja kvalitetnih pčelinjih matica**, kako bi stekli odgovarajuće vještine potrebne za ***proizvodnju produktivnih pčelinjih matica.***

UPOZNAVANJE PČELARA S TEHNOLOGIJOM UZGOJA MATICA, FOTO: B. BURATOVIĆ

Prvi dan radionice smo proveli u trosatnom praktičnom radu na pčelinjaku **OPG Buratović**, koji se nalazi 8 kilometara sjeverozapadno od Stari Grada (poluotok Kabal). Tijekom trosatne radionice pčelari su upoznati s tehnologijom uzgoja matica.

KAKO NAPRAVITI DOBAR STARTER I OPLODNJAK PRI UZGOJU MATICA? FOTO: B. BURATOVIĆ

Najviše pitanja odnosilo se na to - ***kako pravilno pripremiti starter, kako i na koji način presaditi mlade ličinke, što sve treba napraviti za pravilan razvoj matičnjaka, koji su vremenski termini za sparivanje matica, kako napraviti dobar oplodnjak te kako i kada stavljamo matičnjake u oplodnjake***, i konačno - ***kada vadimo matice izvan oplodnjaka***. Nakon završetka praktičnog dijela uputili smo se u Stari Grad gdje su pčelari u sklopu power point prezentacije još jednom teoretski potvrdili gradivo, s posebnim naglaskom na pravilan redoslijed radnji tijekom uzgoja matica.

RASPRAVA O OBILJEŽAVANJU MATICA I SUZBIJANJU ROJENJA NA PAKLENIM OTOCIMA, FOTO: B. BURATOVIĆ

Drugi dan radionice smo proveli na Paklenim otocima, na pčelinjaku **OPG Novak**. Vlasnik pčelinjaka je **Cvite Novak**, dugogodišnji uspješni pčelar koji posjeduje **120 košnica**. Ovaj put smo u praktičnom radu dali naglasak na ***pravilno obilježavanje matica i tehnologiju izrade startera.*** Pčelare je također zanimala mogućnost istovremenog suzbijanja rojenja, proizvodnje meda, nukleusa i matica te uspješna borba protiv ***Varooze***. Razumljivo da su nam za vježbanje obilježavanja matica poslužili trutovi. Svaki polaznik radionice je uspješno obilježio svoju „maticu“ (truta) pomoću laka i malene pločice, koje smo stavljali na gornji dio grudnog koša. Također su nakon praktičnog dijela pčelari pažljivo slušali prezentaciju ***„Varooza i intenzivno pčelarenje“.***

Zadnji dan radionice ponovno smo proveli na pčelinjaku OPG Buratović, na poluotoku Kabal, gdje smo razgovarali o ***patologiji pri uzgoju matica, suzbijanju rojenja te kako pripremiti pčelinje zajednice za prve proljetne paše.***

Zlatko Tomljanović, dr. vet. med.
Hrvatska poljoprivredna komora
Stručni savjetnik za pčelarstvo

Održana Izvještajna godišnja skupština pčelara Osječko-baranjske županije

U prisutnosti mnogobrojnih gostiju, među kojima su bili predsjednik HPS-a **Martin Kranjec**, predsjednik NO-a HPS-a **Stjepan Brijačak**, predstavnik Osječko-baranjske županije **Josip Lovković**, predstavnik HGK Županijske komore Osijek **Ernest Nad**, predstavnica Prehrambeno-tehnološkog fakulteta u Osijeku **Ljiljana Primorac**, predsjednik Županijskog saveza pčelara Brodsko-posavske županije **Stjepan Aračić**, predsjednik pčelarske udruge „Papuk“ Voćin **Milanko Jeličić**, voditelj Clustera „Roj“ Osijek **Mijo Rončević** i upravitelj pčelarske zadruge „Pčelari Slavonije i Baranje“ **Stjepan Kudeljnjak**, u Osijeku je održana Izvještajna godišnja skupština Županijskog saveza pčelara Osječko-baranjske županije.

Podnoseći Izvješće o radu Saveza, **predsjednik Županijskog saveza Zvonimir Pajnić** je naglasio da je iza

pčelara ove Županije još jedna godina koja je potvrdila opravdanost njegovog osnivanja. ***Intenzivirana je suradnja svih šest udruga koje djeluju na području Županije, udruga iz Osijeka, Belog Manastira, Valpova, Našica, Đakova i Donjeg Miholjca.*** Ova je suradnja posebno došla do izražaja kroz suradnju čuvara pašnog reda u primjeni ***Pravilnika*** koji regulira smještaj pčelinjaka i njihovo seljenje.

Osvrćući se na godinu dana prije usvojeni **Program rada,** ustvrdio je da je on gotovo u cijelosti realiziran aktivnošću članova Izvršnog odbora, predsjednika udruga i članova udruga koji su svojom aktivnošću doprinosili ostvarivanju ***Programa***. Veliku su pomoć u tome pčelari naše Županije imali i u Osječko-baranjskoj županiji, Gradu Osijeku, HGK Županijskoj komori Osijek, Poljoprivrednoj komori Osijek, Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku, Prehrambeno-tehnološkom fakultetu u Osijeku, Pučkom otvorenom učilištu u Osijeku, Regionalnoj razvojnoj agenciji Slavonije i Baranje, osnovnim školama iz Osijeka, Donjeg Miholjca, Bizovca, Našica, Višnjevca i Bilja i drugim subjektima.

Govoreći o konkretnim akcijama, Pajnić je istaknuo već tradicionalnu manifestaciju - ***Dani meda u Hrvatskoj,*** koja se održava već 15 godina i na kojoj sudjeluju pčelari iz cijele Hrvatske, te koju uz HGK Županijsku komoru Osijek i HPS organizira naš Županijski savez. Posebni sadržaji u okviru ove manifestacije su nacionalno ocjenjivanje sortnih vrsta meda uz dodjelu zlatne, srebrne i brončane žlice te proglašavanje šampiona za pojedine vrste meda kao i ukupnog šampiona, ***Mladi i med***, uz sudjelovanje učenika osnovnih škola iz Osijeka i drugih sredina naše Županije, tradicionalna izložba meda i proizvoda na bazi meda i na bazi drugih pčelinjih proizvoda pčelara iz cijele Hrvatske.

Pčelari naše Županije već četvrtu godinu organiziraju manifestaciju pod nazivom ***Osijek je kolijevka hrvatskog pčelarstva***, posvećenu **Bogdanu Penjiću**, pokretaču suvremenog pčelarstva na ovim prostorima i prvom uredniku današnje „Hrvatske pčele“, pčelarskog časopisa koji ove godine obilježava **130 godina kontinuiranog izlaženja.** U sklopu ove trodnevne manifestacije održan je Okrugli stol posvećen prekograničnoj suradnji s Mađarskom i Srbijom. **Uručeni su zlatni, srebrni i brončani rojevi pčelarima naše** Županije koji su sudjelovali na ***4. županijskom ocjenjivanju sortnih medova.*** Polaznicima pete generacije Pčelarske škole, koju organizira naš Županijski savez u suradnji s Pučkim otvorenim učilištem i Poljoprivrednim fakultetom, uz financijsku pomoć Županije i Grada Osijeka uručena su uvjerenja o uspješnom završetku iste. Upriličen je i prigodni kulturno-umjetnički program **HPD-a „Lipa“** iz Osijeka, kojeg je osnivač također bio Bogdan Penjić.

U izvještajnoj je godini pripremljen projekt ***Medne točke Baranje***, s nositeljima **Kovačić – Pajnić – Puškadija,** i mogućnošću uključivanja i drugih pčelara.

Županijski savez je organizirao posjete pčelara pčelarskim sajmovima u Bjelovaru, Vinkovcima, Beogradu, Novom Sadu i Splitu. Kako bi rad Saveza bio još uspješniji, zaključio je svoje Izvješće **Zvonimir Pajnić** - organizirano je **14 timova** s imenovanim voditeljima za realizaciju pojedinih sadržaja iz usvojenog **Programa**.

Na Skupštini je usvojen ***Program rada*** u kojem se posebno ističe središnja svečanost obilježavanja **130 godina izlaženja „Hrvatske pčele“** koja će se početkom listopada održati u Osijeku. Tu su i tradicionalne manifestacije u kojima Županijski savez sudjeluje kao suorganizator ili ih sam organizira. To su: ***Dani meda u Hrvatskoj***, nacionalno ocjenjivanje sortnih medova, ***Mladi i med, Osijek je kolijevka hrvatskog pčelarstva, Pčelarska škola***, pripreme za otvaranje ***Muzeja pčelarstva Hrvatske u Osijeku, Medne staze Baranje, prekogranična suradnja s Mađarskom i Srbijom, Peto županijsko ocjenjivanje sortnih medova i druge aktivnosti.***

Sudionici u raspravi pohvalno su se izjašnjavali o radu Saveza, o dobroj višegodišnjoj suradnji, izrazili punu potporu Programu rada i obećali daljnju materijalnu potporu u ostvarivanju ***Programa***, kako u realizaciji već tradicionalnih akcija, tako i u pripremama za obilježavanje 130. obljetnice izlaska „Hrvatske pčele“.

Za **novog člana Izvršnog odbora Županijskog saveza pčelara naše Županije** izabran je ***Mario Marjanović,*** umjesto Damira Škrleca. Mario Marjanović ujedno je **izabran za dopredsjednika Županijskog saveza.**

U drugom dijelu Skupštine predsjednik **HPS-a Martin Kranjec** je govorio o novinama u potporama u pčelarstvu, porezima u pčelarstvu i o drugim aktivnostima koje poduzima HPS. Pčelari, a i gosti postavljali su mu brojna pitanja na koja je argumentirano odgovarao.

Anton Dalšašo

Završeno osposobljavanje pčelarki i pčelara Koprivničko-križevačke županije

Koprivničko-križevačka županija i Pučko otvoreno učilište Koprivnica, u sklopu projekta ***Male poljoprivredne akademije***, organizirali su krajem 2010. godine osposobljavanje za pčelarke/pčelare naše županije.

Program osposobljavanja za to zanimanje počeo je u listopadu 2010. godine, a završio svečanom dodjelom diploma 11. travnja 2011. godine u Koprivnici, koje je dodijelio zamjenik gradonačelnika Koprivnice **Dražen Pros**.

Od **332 polaznika** ***Male poljoprivredne akademije*** bilo je **45 pčelarki/pčelara** s područja Županije, a kako na području Koprivničko-križevačke županije aktivno rade četiri pčelarske udruge, namjera je bila da se ***iskusnim pčelarima omogući pčelarenje sa znanjem, a onima koji počinju pčelariti - da počnu pčelariti sa zvanjem.*** Svih **45 polaznika** tečaja uspješno je prošlo i "odradilo" 160 sati nastavnog programa, koji se sastojao od tehnologije rada u pčelarstvu, osnova poduzetništva i informatike, zaštite na radu, kao i praktične nastave.

Predavanja, koja su uglavnom održana u prostorijama Pučkog otvorenog učilišta, održali su i naši poznati pčelarski stručnjaci: ***prof. dr. sc. Nikola Kezić, dr. sc. Maja Dražić, prof. dr. sc. Dragan Bubalo*** i drugi.

Cijenu od **1 950 kn po polazniku** umanjila je **Koprivničko-križevačka županija** iz svojih sredstava te **sufinancirala sa 600 kn** po svakom polazniku, a dodatno i ostala mjesta i općine iz kojih su polaznici dolazili shodno svojim financijskim mogućnostima, te ostatak sami pčelari.

Popis pčelara koji su završili seminar: **PU "Bagrem" Đurđevac** - Mladen Dokuš, Mirko Gašpari, Marijan Gašparov, Vjekoslav Kopričanec, Stjepan Lerinc, Dragutin Markač, Igor, Petrović, Vesna Pintar, Ivančica Prilika, Nada Sedmak, Biljana Smes, Dražen Smes, Josip Smes, Višnja Šignjar; **PU "Bagrem" Kloštar Podravski** - Marijan Gašparov; **PU "Lipa" Koprivnica** - Josip Buhinjak, Davorka Cuković, Darko Cvelber, Josip Godek, Mario Grabrovec, Dijana Grill, Dražen Habijanec, Zlatko Habijanec, Martin Halaček, Stjepan Kebet, Robert Klasan, Renato Kolar, Predrag Kukec, Jerko Kvakan, Zdenko Lončarić, Krešimir Nemec, Danijel Ostojić, Ivica Petonjić, Nenad Prijić, Mario Salajpal, Pavo Sataić, Dražen Sirovec, Drago Srbiš, Darko Šimunić, Davor Šimunić, Dušanka Šoštarić i Dominik Vrban; **PD "Bagrem" Križevci** - Ivana Dubravec, Monika Kemenović, Siniša Kumić.

Čestitam pčelarkama i pčelarima na uspješno završenom osposobljavanju, te svima želim zdravu, uspješnu i mednu godinu.

Dražen Mihac

Osnivačka skupština Zajednica pčelarskih udruga Dubrovačko-neretvanske županije

Osnivačka skupština Zajednice pčelarskih udruga Dubrovačko-neretvanske županije održana je 11. veljače u Malom Stonu, u Vili Koruna.

Skupštinu je otvorio zamijenik župana Frano Skokandić, koji je pozdravio sve prisutne - delegate iz sedam udruga: ***Nada*** – Konavle, ***Ružmarin*** – Župa Dubrovačka, PD ***Dubrovačko primorje*** Majkovi, ***Vrijesak*** – Ston, ***Planika*** – Ploče, ***Mandarina*** – Opuzen i ***Kadulja*** – Metković, zatim predsjednika HPS-a Martina Kranjeca, i sve ostale pčelare, djelatnike županije: Marinu Biočić-Poljanić, Ivicu Provića i Maria Odaka.

U radno predsjedništvo su izabrani Skokandić, Lopina i Dominiković, u verifikacijsku komisiju izabrani su: Zloić, Odak i Glavinić, a za zapisničara Marina Biočić-Poljanić, dok su za ovjerovjeritelje zapisnika izabrani Karač i Kuliš. Za predsjednika je izabran Ante Karač iz udruge ***Vrijesak***, a za dopredsjednika je izabran Darko Dominiković iz udruge ***Kadulja***. Osim predsjednika i dopredsjednika, u Upravni odbor su izabrani: Stijepo Sutić iz PD ***Dubrovačko primorje*** Majkovi, Đuro Klokoč iz PU ***Ružmarin*** Župa Dubrovačka, Lidija Zekulić iz PU ***Planika*** Ploče, Tadija Galavinić iz PU ***Mandarina*** Opuzen i Lukša Čupić iz PU ***Nada*** Konavle. U Nadzorni odbor izabrani su Odak, Butjer i Krstičević, a u Stegovnu komisiju Vodanović, Vlašić i Letunić. Za tajnika je izabrana Marina Biočić-Poljanić.

Nakon izbora svima izabranima u tijela novoosnovane Zajednice pčelarskih udruga Dubrovačko-neretvanske županije čestitao je predsjednik **HPS-a Martin Kranjec** koji je prije početka skupštine imao predavanje o novom sustavu poticaja koji će se provoditi od ove godine.

Nakon završetka zamjenik župana je sve prisutne pozvao u restoran "Koruna" na mali domjenak, na koji su se odazvali svi prisutni pčelari.

Nadamo se da će ovo udruživanje pčelarskih udruga u Dubrovačko-neretvanskoj županiji unaprijediti i još više razviti pčelarstvo na krajnjem jugu Lijepe Naše Hrvatske i potaknuti mlade naraštaje da se u većem broju zainteresiraju za pčelarstvo, jer sadašnja struktura pčelara je u velikom postotku starija od 65 godina, a svi znamo da je budućnost u mladima koje treba uputiti u ovo prelljepo zanimanje koje se radi s ljubavlju prema pčelama.

Predsjednik pčelarskog društva
„Dubrovačko primorje" Majkovi
Ivan Lopina

Pčelari udruge „Zrinski“ iz Slavonskog Broda održali godišnju Skupštinu

Pčelari **pčelarske udruge „Zrinski“ iz Slavonskog Broda** su u nedjelju 27. veljače održali redovitu izvještajnu godišnju skupštinu, s početkom u 10 sati. Skupština je održana u dvorani srednje poljoprivredne škole „Antun Matija Reljković“ u Slavonskom Brodu, a okupilo se **više od 100 pčelara**, simpatizera i potencijalnih novih članova, kao i gostiju - pčelari iz Vinkovaca i Nove Gradiške, zatim domaćin srednje škole - ravnatelj **Vlado Prskalo** i pročelnik županijskog Upravnog odjela za poljoprivredu **Željko Burazović**.

Skupštinu je otvorio i sve prisutne pozdravio predsjednik udruge „Zrinski“ **prof. dr. sc. Stjepan Aračić**. Kako to već i biva, predsjednik je podnio izvješće o radu u prošloj godini te je u ime Upravnog odbora predložio plan rada za 2011. godinu. Nakon blagajničkog izvještaja te kraćih diskusija, izvješća su jednoglasno usvojena.

Pčelarima se obratio i pročelnik županijskog UO-a za poljoprivredu **Željko Burazović**, koji je iskazao razumijevanje pčelarske problematike te obećao podršku i pomoć u radu u okvirima mogućnosti županije.

Neke od najvažnijih aktivnosti koje udruga pčelara planira realizirati u 2011. godini:

- ostvariti još bolju **suradnju s učeničkim sekcijama u školama**
- organizirati i već tradicionalno sudjelovati u manifestaciji **„Dani meda“ u Slavonskom Brodu**, u okviru koje treba organizirati **ocjenjivanje meda, izložbu meda i drugih pčelarskih proizvoda** te sudjelovati na Katarinskom sajmu u Slavonskom Brodu 2011. godine
- tijekom godine organizirati nekoliko **stručnih i praktičnih predavanja o pčelarstvu** i o zakonskim uvjetima pčelarenja vezanih za EU, za pčelare
- u suradnji sa **Županijom osigurati prostor u kojem će se jedanput mjesečno održavati pčelarske tribine** na kojima će pčelari raspravljati, gledati filmove, slušati komentare iskusnih pčelara itd.
- **organizirati druženja pčelara na jezeru Petnja** i na drugim lokacijama u županiji
- organizirati posjete pčelarskim sajmovima u Gudovcu, Vinkovcima, Novoj Gradiški i druge aktivnosti.

- Za vrijeme stanke organizirana je već tradicionalna tombola. Nakon toga je predavanje za sve prisutne održao **Zlatko Tomljanović, dr. vet. med.**, stručni savjetnik za pčelarstvo pri HPK-i i pčelar profesionalac.

Tema je bila zanimljiva i aktualna pa su pčelari s velikim zanimanjem slušali o ***najnovijim znanstvenim spoznajama o pčelinjim gubicima i kako ih smanjiti te kako povećati prinose u pčelarstvu, o rezultatima istraživanja o uginuću pčela u RH, o tehnološkim pogreškama u suvremenom pčelarenju, o lošoj i dobroj pčelarskoj praksi te kako pogreške pretvoriti u izazove i mogućnosti.***

Skupština je završila kako i priliči - druženjem uz zakusku te neobaveznim zanimljivim pčelarskim razgovorima o problemima u pčelarstvu, nadolazećoj sezoni i prezimljavanju pčelinjih društava protekle zime.

Ivan Živić

DALMED

JEDINI CERTIFICIRANI PROIZVOĐAČ LIJEKOVA ZA PČELE U REPUBLICI HRVATSKOJ

VAROLIK
lijek za suzbijanje i liječenje varooze pčela
- otopina 5 ml s 50 listića za dimljenje
- aktivna tvar ubija Varou destruktor djelujući na živčani sustav
Način uporabe: U dijagnostičke svrhe, na listić se nakapaju 2 kapi otopine, zapali, pusti da tinja i ubaci u košnicu. Ujutro se kontrolira broj otpale varoze na podnici. Za liječenje se koristi na isti način, samo tretmanide 3 puta u razmaku od 5 dana.

VARODAL
lijek za suzbijanje i liječenje varooze pčela
- 20 štapića u vakumiziranoj foliji
- aktivna tvar sustavno djeluje na parazit Varou destruktor
Način uporabe: U plodište košnice opliciro se po 1 štapić između 4-5 okvira i tako opliciran ostaje u košnici 26 dana. To je vrijeme izmjene dvije generacije pčela. Odličan je za zimsko tretiranje pčela kod nema legla.

NOZECID
lijek za suzbijanje i liječenje nozemoze pčela, dezinfekciju saća i vode u pojilicama
- 100 ml otopine za liječenje i dezinfekciju
Način uporabe: Sadržaj jedne bočice se pomiješa s 25 lit. šećerne otopine i daje se u dozi od 5 dl na svaku pčelinju zajednicu. Postupak se ponavlja 5 puta u razmaku od 5 dana. Uzet s hranom ili vodom kači rast i razmnožavanje spora Nozeme apis u srednjem crijevu pčela. Time doprinosi oporavku i ozdravljenju invadiranih pčela, te sprječavanju daljnjeg širenja bolesti.

FORTE
mineralno - vitaminski dodatak za pčele
- 15 ml otopine
Način uporabe: Daje se pčelama jednolično umješan u hrani ili otopljen u vodi za piće. Na 1 lit. vode 20 kapi, te na 1 kg pogače dodo se 30 kapi. Forte regulira mjenu tvari u organizmu pčela. Povećava vitalnost, kondicijsku sposobnost i otpornost pčelinje zajednice. Uvećava prines meda u košnici.

CIJENE
VAROLIK - mpc 25,00 kn, s dostavom 29,00 kn
VARODAL - mpc 50,00 kn, s dostavom 54,00 kn
NOZECID - mpc 26,00 kn, s dostavom 29,00 kn
FORTE - mpc 16,00 kn, s dostavom 19,00 kn
U cijene je uračunat PDV.

Narudžbe primamo na:
Split, tel: 021 326 882, fax: 021 325 650

BEEVITAL

Problem sa VAROOM?....
VIŠE NE !!

Za EKOLOŠKU ZAŠTITU PČELA
NE ŠTETI PČELI NITI PČELARU
nema rezidua niti rezistencije
primjena bez ograničenja
VEĆI PRINOS DO 30%
nije lijek niti otrov
DOKAZANA UČINKOVITOST
od 94 do100%

MALOPRODAJA: Koinica, Medin san, Veterinarska ljekarna Velika Gorica, Karlovac, Poljopromet Metković, Kvik 82 D. Selo, Krešo med

Bimex prom d.o.o.
info 098 1870178
e-mail: bimex@zg.t-com.hr
www.bimexprom.hr

Do 1. 10. prodajem selekcionirane matice i zrele matičnjake. Obratite se na vrijeme i s povjerenjem. Kvalitetna mlada matica ne košta, ona plaća.
GSM. 098/706-545
www.kebet.net

Prodajem inox parni topionik, sunčani topionik, kadu za otklapanje rosfraj, nove i polovne kontejnere za prijevoz pčela. Slavonski brod.
Tel. 035/425-594
www.lip.hr

Prodajem kamion Turbo Zeta, registriran za prijevoz pčela do polovice svibnja, nove gume, nove kočnice, povoljno.
GSM. 098/429-077

Prodajem pčelinje zajednice iz 7-okvirnih AŽ nukleusa. Đakovo.
Tel. 031/854-043
GSM. 098/721-654

Prodajem svježu pelud i od kolovoza prodajem sjeme facelije. Koprivnica.
GSM. 099/5157-998

Prodajem LR košnice s pčelama, pčele na okvirima i rojeve. Čakovec.
GSM. 098/927-3434

Prodajem rojeve s grane.
Tel. 044/631-421

Stanica za uzgoj i oplodnju selekcioniranih matica "CARNICA M&A" registrirana u HPA prima predbilježbe za matice. Uzgajivač Marko Križ.
GSM. 098/9858-454

Prodajem 50-tak pčelinjih zajednica na 10 LR i AŽ-grom okvira. Cijena 10 eura okvir.
GSM. 091/3484-221

Prodajem pčelinje zajdnice na LR i AŽ okvirima.
Tel. 053/681-166 – zvati navečer

Prodajem pčele u AŽ košnicama na paši repice. Cijena po dogovoru.
Tel. 032/334-840
GSM. 098/9099-693

Prodajem umjetne rojeve u 5 i 6 mjesecu.
GSM. 098/9137-945

Prodajem pčele na LR i AŽ okvirima i primam predbilježbe za matice.
GSM. 098/9556-232

Prodajem selekcionirane matice u 2011. godini i otkupljujem proljetni med.
GSM. 091/3222-221

Članovi Hrvatskog pčelarskog saveza plaćaju članarinu preko pčelarskih udruga u iznosu od 225,00 kuna, u što je uključeno i dobivanje časopisa. Pretplata samo za časopis Hrvatska pčela iznosi 270,00 kuna, a za inozemstvo 39,00 EURA. Cijena pojedinog broja za Hrvatsku iznosi 30,00 kuna. Časopis izlazi u 11 brojeva, u nakladi od 4.200 primjeraka. Pretplata se tijekom godine ne može otkazati, a prima je Hrvatski pčelarski savez na broj žiro-računa 2484008-1100687902. Tiskara je "Grafika Markulin".

Upute za pripremu komercijalnih oglasa

Komercijalni oglasi moraju biti grafički pripremljeni i u pdf formatu dostavljeni najkasnije do 10. u mjesecu.

Cijena oglasa:

1/1	(16x24 cm)	4.200,00 kn
1/2	(16x12 cm)	2.500,00 kn
1/3	(16x7,5 cm)	1.800,00 kn
1/4	(16x6 cm, 8x12 cm)	1.300,00 kn
1/8	(5x8 cm)	650,00 kn

Popust na komercijalne oglase: 4x oglas -10%; 5-8x oglas -20%; 9-12x oglas -30%
Za sadržaj oglasa odgovaraju oglašivači.

Upute za pripremu malih oglasa građana

Mali oglasi moraju biti dostavljeni najkasnije do 10. u mjesecu za objavu u sljedećem broju časopisa. Svaki član HPS-a i pretplatnik na časopis ima pravo iskoristiti jedan besplatni mali oglas godišnje. Svi sljedeći mali oglasi naplaćuju se 4,00 kune po riječi, a oglas mora sadržavati najmanje 10 riječi.

Upute za pripremu tekstova za objavu u časopisu Hrvatska pčela

Rukopisi i fotografije za objavu u časopisu primaju se najkasnije do 10. u mjesecu, te se nakon objave ne vraćaju. Autorski honorari plaćaju se po jednoj kartici, koja sadržava 1.450 znakova, u iznosu od 75,00 kuna/kartici. Za sadržaj tekstova odgovaraju sami autori. Ostali mediji koji preuzimaju tekstove, obavezno moraju navesti izvor informacija.

OTKUPLJUJEMO MED

Melbi

VM2

Zagreb, Rudeška 14
Tel.: 01/3886-994
GSM: 099/3886-994
www.vm2.hr

ecomelis

HEDERA
ZDRAVLJE IZ PRIRODE

OTKUPLJUJEMO
PROPOLIS

HEDERA d.o.o.
Put Vrbovnika bb,
21311 Stobreč
Tel./Fax: 385 (0)21 32 54 10

OTKUPLJUJEMO:

- SVE VRSTE MEDA
- MED U SAĆU
- PROPOLIS
- CVJETNI PRAH
- MATIČNU MLIJEČ

VARŽAK M

VARŽAK M
VRBOVO 54, 10411 ORLE
TEL.: (01) 6239 144
FAX: (01) 6219 598

APIS
PETRINJA

PROIZVODNJA OPREME
ZA PČELARSTVO

Proizvodimo:
košnice LR, AŽ i Farar;
nukleuse; matične rešetke;
razmake; spojke za
nastavljače

Pogon **Čazma**
Gornji Draganec 117
Tel./fax 043/776-062
044/862-737

Otkupljujemo sve vrste **meda.**

Otkupljujemo propolis za potrebe vlastite prerade.

Ugovaramo proizvodnju meda **u saću.**

Tražimo kooperante za duže vremensko razdoblje.

Sklapamo višegodišnje **ugovore.**

Posredujemo za pčelarske **kredite** kod poslovnih banaka.

apipharma

Apipharma d.o.o., Zagreb, Medarska 69
tel 01/63 99 000, faks 01/37 91 620, GSM 091/33 44 444
e-mail: apipharma@apipharma.hr

Maloprodaja:
Čepin, Kralja Zvonimira 73, tel.: 031/ 382 560
Zagreb, Trnjanska 33, tel.: 01/ 61 50 730
Split, Mosećka 52, tel.: 021/ 502 635
Rijeka, Veslarska 8, tel.: 051/ 213 635

PIP
dar pčela i prirode

PIP d.o.o.
Bijenik 158, Zagreb
tel.: 01/ 37 38 492
pip@pip.hr
www.pip.hr

PIP–BH d.o.o.
Velika Kladuša, BiH
tel.: +387 37 773 678
Predstavništvo Sarajevo
tel.: +387 33 636 211

CROATIA Superbrands 2009

Hrvatska kvaliteta
Croatian Quality
EA027

SYSTEM CERTIFICATION ISO 9001 SGS

SYSTEM CERTIFICATION ISO 22000 SGS

HRVATSKI ŠAMPION KVALITETE

ZLATNA KUNA 2001

Pčele znaju zašto!

medopip

Količina vode	
Medopip pogača	ostale pogače
~ 5%	10 - 15%
Da li hranite ili pojite pčele?	

Okvir AŽ grom
1010010260

2,99kn
Maloprodajna cijena s PDV-om.

Akcija traje do 31.05.2011. ili do isteka zaliha.

Šilo ručno
1013040021

3,49kn
Maloprodajna cijena s PDV-om.

Akcija traje do 31.05.2011. ili do isteka zaliha.

Vrcaljka RSF AŽ/LR 3
ručni pogon 1011020810

1149,99kn
Maloprodajna cijena s PDV-om.

Akcija traje do 31.05.2011. ili do isteka zaliha.

Sito RSF jednodijelno
1011020700

39,99kn
Maloprodajna cijena s PDV-om.

Akcija traje do 31.05.2011. ili do isteka zaliha.

Nukleus AŽ grom 7
1010011430

399,99kn
Maloprodajna cijena s PDV-om.

Akcija traje do 31.05.2011. ili do isteka zaliha.

KIPGO
Visoka kvaliteta, povoljna cijena!

NOVO!

EU kvaliteta!

Ne odgovaramo za tiporafske greške. Akcije se odnose samo na PIP-ove prodavaonice u Hrvatskoj.

ROBU ŠALJEMO I POUZEĆEM!

SVE ZA PČELARSTVO * SVE OD PČELA